

ANUL V • Nr. 20 (223) • 15-24 mai 1994 • 16 pagini • 200 lei

O echipă de fosti detinuți politici, cu domiciliu obligatoriu în comuna Lătești, lucrând la canalizarea orașului Fetești

Lotul Goma

Politica dosarelor politice

pag. 12-13

PENSIONAREA ÎNAINTE DE TERMEN

pag. 8-10

GABRIEL ANDREESCU
Penetrarea mediilor occidentale

pag. 7

Petru Vaida
despre Tudor Vianu

pag. 11

pag. 6

Adunarea Generală a Uniunii Scriitorilor

ANDREI CORNEA Depinde...

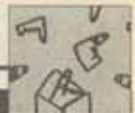
Se spune, mai în glumă mai în serios, că în Anglia e permis ceea ce nu este interzis, în Franța e permis și ceea ce e interzis, în timp ce în Rusia e interzis tocmai ceea ce e permis. Dar în România? Originalitatea noastră se afirmă aici imbatibil: cel mai adesea la noi nu se prea știe nici ce este interzis, nici ce nu este. Puzderie de legi, hotărâri de guvern, decrete ceangiste sau revoluționare, ordonanțe și reveniri la ordonanțe – toate creează o dezordine legislativă care face nu o dată ca limita dintre interzis și admis, dintre legal și ilegal să se ștergă. Pe aici nimic nu e nici cu totul permis, nici cu de-săvârșire interzis, fiind, în chip mioritic, mai curînd deal-vale, ba se poate – ba nu se poate, în sfîrșit, e... "depinde"! Depinde de ce?

Depinde mai întîi de cine ești și de cu cine ai de-a face. La noi legea nu e inflexibilă, universală, precum la cei cu mentalitate, chipurile, protestantă ori catolică. Aici legile sînt "stihii" vii, organisme asemenea omului și nu formule abstracte, reci, impersonale. Trîind într-un regn al organicului, ele se adaptează pe nerăsuflăte la împrejurări, conform unui fel de principiu al compensației: aple pildă, cei mari și puternici, cei bogăți în relații și în bani au parte de o lege brusc timidă, feminizată, infricioasă. Înaintea celor mici și slabi, în schimb, legea devine bărbătoasă și solemnă.

"Depinde" stă apoi după situațiune și împrejurări: în tradiția noastră, legea fiind vie, ea refuză inexorabilul cu care e investită în alte părți. Important mi se pare de subliniat omenescul profund care, la noi, caracterizează ființa legilor: aceasta crește și scude adoma omului și împreună cu omul. (Depinde și de care om...)

Așa stînd lucrurile și fiind "ca omu", legea la noi are nevoie de sprijin; ei nu-i place să stea singură și izolată într-o independență frigidă. Oamenii se bizuie la nevoie pe prieteni, cumnați, veri, fini, nași și alte rude, legile – pe instrucțiuni, circulare, regulamente de ordine internă, normative, dispoziții de aplicare și alte acte. Oamenii nu izbutesc nimic fără ajutorul familiei și al amicilor; legile, la noi, nu au putere fără completările amicale ale normativelor. Pe alte meleaguri domnește o ordine ierarhică rigidă, am zice aproape artificială: Constituția are precedență asupra legilor obișnuite, acestea au precedență asupra hotărîrilor de guvern și așa mai departe. Iar scrisul, adică ceea ce este mort, înghețat, artefactual are, la ei, precedență asupra oralului. La noi, dimpotrivă, domină organicul, imediatitatea, viața în ce are ea spontan, ceea ce, în cazul în speță, înseamnă telefonul șefului. (Cînd acesta este însoțit de rîcnete, elementul spontan-vital este, desigur, intensificat.) Și în general, pe aici instrucțiunea bate hotărîrea de guvern, aceasta bate legea, iar Constituția vine abia la urmă, bine bătută. Ați văzut vreun funcționar public, de la amplasat la ministru, preocupat că nu ar respecta Constituția, ca să nu mai vorbim despre convențiile internaționale, străine – zic unii patrioți – spiritului acestui popor? Legea, la noi, asemenea unui copac falnic, stă cu rădăcinile adînc înfipte în pămîntul udăt de singele strămoșilor. Ca dovadă – legea fără "obiceul pămîntului" (ce se exprimă, tot mioritic, prin darurile generoase ale pămîntului – damigeană cu vin, mioară, orășanie etc.) n-are mare trecere.

Cum stăm totuși cu raportul dintre ceea ce e interzis și ceea ce e permis? Ceea ce nu e explicit pus sub interdicție legală e admis ori nu? În Vest, o ușă e ori închisă, ori deschisă. Da sau nu. Pe aici, noi îl avem nu doar pe "da" sau "nu", ca restul neamurilor, ci și pe "ba". De fapt, îl avem și pe "deh", pe "hi", pe "mda" și, de bună seamă, avem și ridicarea din umeri, sughițul, scărpinatul în creștet, pauza de masă prelungită, răspunsurile în doi peri și două ore, toate menite să ne smulgă de sub odoasă tiranie aristotelică a logicii binare. Dar cel mai prețios conector logic al organicii noastre civilizații a statului de drept rămîne "depinde". Și un "depinde" sub-contextual, pronunțat scăzut, cu privirea dusă pe gînduri, însoțit de o căutătură complice, parodie-post-modernă. Depinde...

CITITORII NE RĂSPUND LA CHESTIONAR

Dragă redacție,

Sînt abonata dvs. "din cele mai vechi timpuri" și am de gînd să rămîn și în continuare. Totodată, aș vrea să mă amestec și eu puțin în polemica pe care o întrețin încă cititorii dvs. referitor la cele două sisteme de ortografie care se luptă unul cu altul în scrierea română actuală.

În primul rînd, vreau să vă mulțumesc că ați păstrat scrierea cu "I" și nu ați urmat sfaturile marului acad. și om de știință electronist Mihai Drăgănescu.

Oricît ar urla diverse persoane că Stalin și rușii ar fi vinovați de introducerea lui "I", nu cred că merită să fie luate în considerare, pentru că atunci cînd urlă, nu gîndesc. În primul rînd, e logic ca ortografia unei limbi să fie cît mai simplă dacă acest lucru este posibil. Și în cazul nostru este, s-a ajuns la o formă destul de simplă și rațională. E logic ca un sunet să fie notat cu o singură literă, și în cazul nostru a fost ales "I". Dacă se opta de la început pentru "â" în toate situațiile, ar fi fost la fel de logic și de rațional. Dar probabil cei care au ales s-au priceput cît de cît la fonologie și și-au zis că, fiind vorba de o vocală mai închisă (decî mai apropiată de "i" decît de "a"), e mai bine să-l alegă pe "I". Și așa au făcut.

Faptul că nu toate popoarele s-au orientat către o scriere fonetică nu e un motiv să n-o facem noi. Dacă francezii, englezii și japonezii vor să-și complice în continuare existența, n-au decît. Dacă ținem să învățăm ceva de la ei, nu trebuie neapărat ca acest "ceva" să fie în domeniul ortografiei. În concluzie, sper că veți rămîne credincioși în continuare ortografiei "logice" și vă rog să mă iertați dacă m-am cam lăsat furat de avîntul polemic.

În ceea ce mă privește, sînt o fire mai puțin filosofică, mai mult pragmatică, așa că mă interesează cel mai mult anchetele sociale, raportajele (sau notele de călătorie, depinde cum le spunem) din țările vecine sau chiar de la noi (mai rar, dar au mai fost). Mi s-a părut interesant serialul povestit de Miron Enache despre Decembrie 1989.

I. În revista "22" mă interesează mai ales: 1. editorialul, 2. anchetele sociale, 3. scrisorile de la cititori ("Curier"), 4. cronica (sau comentariile) politice, 5. "Accente", 6. interviul săptămîinii, 7. actualitatea culturală (cronica de film, cronica de teatru).

II. Autori preferați: Andrei Cornea, Gabriel Andreescu, Rodica Palade, Ilie Șerbanescu, William Totok.

III. Personalități la "Interviul săptămîinii": unii care nu au mai fost, pentru că sînt desuți care au avut deja cite două-trei interviuri.

IV. Teme noi: 1. educație, 2. viața cotidiană din țările occidentale și din cele ex-societate.

V. Ilustrația grafică: bună.

Mayer Elga, București, 15.02.1994

I. Mă interesează: 1. editorialul, 2. cronica (sau comentariile) politice, 3. anchetele sociale (Dosar "22"), 4. eseu filosofic, 5. eseu cultural, 6. comentarea sondajelor de opinie, 7. actualitatea culturală: (cronica expozițiilor, cronica de film), 8.

comentariul despre TVR, 9. istoria religiilor.

III. Personalități la "Interviul săptămîinii": 1. Andrei Pleșu, 2. Ioan D. Goia ("Flacăra"), 3. Ana Blandiana, 4. Octavian Paler, 5. Tudor Octavian, 6. Adrian Dohotaru, 7. Gabriel Liiceanu.

IV. Teme noi: 1. educație, 2. viața cotidiană din țările occidentale.

Toți cei ce scriu la revista "22" sînt foarte buni, plus cel ce face cele mai bune caricaturi. Nu sînt de părere să se scrie sport în așa o revistă.

Gh. Năstase, Galați, 20.01.1994

Chestionar "22" - Observații

I. Referitor la cronica politică - articolele mai scurte, mai sintetice; chiar dacă rubrica este de fapt un de analiză a fenomenelor politice din societatea noastră; se pot spune idei importante și în cuvinte mai puține, ce vor deveni astfel memorabile (ușurată munca cititorului de a extrage esențialul); altfel informația riscă să se dilueze prea mult; riscați de asemenea să vă păstrați pentru această pagină doar un anumit gen de cititori, or, eu cred că intențiile redacției sînt de a citiți un număr cît mai mare; coborîți puțin (nu prea mult, deci) din "turnul de fildeș", pentru a realiza acel dialog ce se află înscris în scopurile revistei dvs.

Aceeași observație pentru eseu filosofic. Neîndrind revistă de filosofie, revista dvs. se adresează unui cerc mai larg de intelectuali. Lăsați rubrica pe mîna unor filosofi mai puțin... ermetici. Nu spiritul esoteric trebuie să caracterizeze revista "22".

II. Autori preferați. Am mare încredere în spiritul dvs. critic. Citec articolele indiferent de cine sînt semnate. Vă voi oferi sugestii mai multe după ce voi obține abonamentul și astfel voi reuși să urmăresc revista cu mai multă consecvență. Deocamdată doar Ilie Șerbanescu, Tia Șerbanescu, Gabriela Adamesteanu, Stelian Tănase ș.m.a.

III. Personalități la "Interviul săptămîinii": d-na decan al Facultății de Istorie, Zoe Petre - pe teme legate de reforma învățămîntului; dl. Varujan Vosganian (sper să fi ortografiat corect) - despre cum apreciază "realizarea" guvernului Văcăroiu etc.

IV. Teme noi. 1. M-ar interesa metode de educație moral-civică folosite în țările civilizate.

5. Cred că ar fi interesante dezbaterile pe diverse teme (cu condiția să nu fie prea lungi) - cum ar fi de ex. "Complexitatea conținutului noțiunilor de patrie și patriotism astăzi" sau "Patrie și patriotism - noțiuni perimate?" sau "Patriotism și naționalism" etc.; la dezbateri să participe personalități marcante ale vieții noastre intelectuale, dar și intelectuali în formare, cum ar fi de ex. tineri studenți cu adevărat interesați (vă asigur că ei există) în desăvîșirea pregătirii lor spirituale. Chiar dacă nu-i cunoașteți, ei există și cred că ar trebui să stabilească o legătură cu ei, să întretinăți un permanent dialog social cu aceștia. Și cred că există și o soluție. Puteți contacta în scris diverse conducători de liceu, care la rîndul lor pot solicita unor elevi prezentarea în scris a propriilor lor păreri și expunerea lor prin poșta pe adresa redacției dvs. Cu competența dvs. bine cunoscută puteți selecta acele răspunsuri (păreri) ce merită a fi publicate. Sînt convinsă că vor fi și astfel de răspunsuri.

Sînt convinsă, de asemenea, că o astfel de inițiativă, devenită practică curentă, ar putea să excludă intermediarul - conducerea liceelor - în momentul în care tinerii vor deprinde obiceiul de a citi revista "22", unde vor afla temele viitoare de dezbateri. Același lucru se poate realiza și cu studenții.

Vă fac această propunere pentru că eu văd în ea o modalitate de a crea la tînăra generație obișnuința dialogului, a schimbului de idei, de a-i face să nu se simtă marginalizați și de a spori numărul cititorilor revistei. Dacă unii părinți citec doar "România Mare", măcar copiii lor să citească "22". Astfel vă veți face mai cunoscuți și nu veți mai fi confundați de publicul larg cu "agenturile străine".

Iar dacă veți accepta să vă deplasați și în teritoriu (mai deas), organizînd pe viu astfel de dezbateri, la care ar putea participa, ca spectatori, și elevii de clasa a VIII-a (nici nu bînuiesc ce copii dotați avem), sînt convinsă că interesul actual, dar mai ales cel viitor (și întotdeauna trebuie să ne gîndim la viitor) pentru dvs. va fi mai mare.

Nu mă acuzați vă rog de populism. Trebuie însă să facem ceva pentru a contrabalansa tendința actuală de a ieși în față a celor cu gura mai mare și cu coatele mai ascuțite. Doar privindu-i de sus, cu distanțarea specifică intelectualului rafinat, nu cred că le vom spori gradul de conștiință civică. Și apoi nici nu cred că se poate realiza așa ceva. Este însă necesar să pregătăm tînăra generație, pentru ca aceasta să poată sancționa prompt diletanțismul de orice natură.

Nu sînt convinsă că propunerea mea este printre cele mai bune dintre multe altele pe care le-ați primit sau le veți mai primi. Sper însă să vă fi oferit cel puțin un subiect de meditație.

I. În revista "22" mă interesează mai ales: 1. editorialul; 2. scrisorile de la cititori; 3. cronica (sau comentariile) politice; 4. "Accente"; 5. interviul săptămîinii; 6. anchetele sociale (Dosar "22"); 7. comentariile despre proiectele de legi în curs de votare în Parlament; 8. eseu filosofic; 9. eseu cultural; 10. comentarea sondajelor de opinie; 11. actualitatea culturală: cronica de carte; cronica de film; cronica de teatru; 12. istoria religiilor.

IV. Teme noi: 1. educație; 2. informații culturale asupra săptămîinii care urmează (cărți, spectacole, expoziții).

V. Ilustrația grafică: bună.

VI. Tehnoredactarea revistei: litera este prea mică.

Prof. istorie Gheorghita Lîmba, Rîmnicu Vîlcea, 24.02.1994

Vă scriu pentru că ați avut potrivita și necesara aplicare să cunoașteți părerile, opiniile și, de ce nu, dorințele abonaților și ale cititorilor revistei "22". Asemenea pagini sau rubrici rezervate abonaților (cititorilor) au și alte publicații, atît cotidiane de tiraj cît și periodice. Și nu este nimic rău în aceasta.

De la abonații revistei "22" însă, de la cititorii ei, mă așteptam la cu totul altceva. M-au surprins aceste scrisori pe care le publicați nu pentru diversitatea opiniilor sau contradictoriilor lor, ci pentru (mai ales) nivelul lor scăzut, nivel de gîndire desigur, în care se gîndește și acum în ceea ce ne-am obișnuit să numim "mediul intelectual". M-a amărît mai ales scrierura inginerului metalurgist, care, dacă într-adevăr îl caracterizează ca potențial intelectual, atunci imi confirmă imaginea pe care o am din anturajul meu, din lumea în care trăiesc, despre catastrofa influența pe care a avut-o asupra tineretului jumătatea de secol întunecat. Am în anturajul meu un grup de prieteni tineri, care-mi confirmă marile goluri ale cunoașterii lor pe care mă străduiesc să le completez și cu care adeseori discutăm despre aceste aspecte, mai ales că unii dintre ei au ajuns să fie ei înșiși pedagogi (învățători, profesori etc.). Sînt un abonat curent al revistei dvs., pentru că am înțeles de la bun început că ați pornit la împletirea acestor goluri în gîndirea românească actuală și împreună cu GDS și "Humanitas" desfercați porți de cunoaștere, mai ales pentru cei tineri (care au acum mai puțin de 60 de ani).

Nu vă aduc laude, pentru că știu că nu de ele aveți nevoie și nici nu este în firea de ardelean aceasta, consider numai că este suficient dacă sîntem alături de dvs. și mai ales vă rugăm să țineți la nivelul elevat al publicației, la verticalitatea în gîndirea și opiniile pe care ni le împărtășiți săptămînal. Aveți colaboratori cu har. Aveți capacități. Mai știu că aveți și detractori inerenti. Presiuni. Subșapături. Șicane. Și, nu rareori, amenințări care încercă să vă îndoiască.

Ca răspuns la solicitările cerute, vă răspund: I. Revista este interesantă în întregul ei.

II. O ordonare a preferințelor nu folosesc nimănui.

III. Personalități la "Interviul săptămîinii": Nici una. Interviul ține de gazetărie. Dvs. nu sînteți o gazetă.

V. Ilustrația grafică: bunășoară.

VI. Litera este convenabilă și tiparul curat.

IV. (Am lăsat la urmă acest set de teme.) Mă voi referi și la materialele publicate și la absența observațiilor pe care le fac sînt cu cea mai bună intenție.

1. Rar și doar tangențial ați abordat "ruperea rădăcinilor" marxismului. A acelor "teze" care au nefericit la noi două generații, slătindu-le gîndirea, schilodindu-le sufletele: Clasele sociale, Exploatarea, Lupta de clasă ș.a. Nu pot să nu menționez că am întâlnit și în acești ani (postdecembriști) oameni cu o instrucție școlară completă (licențiați, titrați etc.) pentru care clasele sociale sînt o realitate (istorică) de necontestat, iar lupta de clasă motorul evoluției. Sînt sigur că aveți colaboratori care pot spulbera această minciună biseculară.

2. Ne mai sînteți datori cu determinarea completă și de profunzime a unor noțiuni fals percepute de mulți: Popor și Națiune, Naționalism, patriotism și soviniism, Rase și neamuri etc. Mai productivă încă ar putea fi prezentarea unor realități din zone de interferență etnică, din alte zone ale Europei liniștite și așezate, cum ar fi Finlanda, Olanda, Belgia, Spania, Elveția ș.a. Acțiunea la care participați în "Reporters sans frontières" (O zi pentru Sarajevo) este exemplară.

3. Alte teme: Morala și Etica, Individ și societate, Materialism și spiritualitate, Cultură și civilizație ș.a. Sau: Talent, vocație și impostură, Realizare sau parvenitism, Rugăni sau rutină în actul de creație ș.a.

Sper ca notările mele să nu vă fi supărat. Cît despre cei care cer informație curentă, sport, divertisment (m-am mirat că nu cer și horoscoape), le-am socotit adevărate insulte la adresa dvs.

Cu respect și de bine voitor,

Liviu Suciu, membru AFDP, Tîrnăveni, jud. Mures, 20.02.1994

FM 94,2 MHz

TOTAL

RADIO

www.radiototal.ro Tel: 637 3790, 637 5645

MIRCEA FOTINO, Ph. D. Profesor la Universitatea din Colorado (Boulder)

CONGRESUL OAMENILOR DE ȘTIINȚĂ DE LA SINAIA Perspective și contraziceri

La mai bine de patru ani după prăbușirea monarhiei regim din România, a venit și rândul oamenilor de știință originari din România să fie căutați de către oficialitățile românești pentru sprijinul pe care l-ar putea oferi la revigorarea activității științifice românești. În acest scop este plănuț un congres internațional pe tema "România și românii în știința contemporană", care va avea loc la Sinaia între 24 și 27 mai a.c., pentru a reuni într-o discuție comună oameni de știință români și de origine română stabiliți în diferite țări, pentru a evoca prezența și contribuțiile românești în știința contemporană și pentru a stabili relații care să ducă la dezvoltarea cercetărilor românești prin cooperare internațională. Conform invitației oficiale, acest congres este organizat de instituții zise neguvernamentale - Academia Română și Fundația Culturală Română -, de Ministerul Cercetării și Tehnologiei și de Ministerul Învățământului, iar Comitetul de organizare este compus din 21 de demnitari din diferite instituții culturale, științifice, academice și guvernamentale.

Ce se urmărește prin acest congres? Cui se adresează? Și care ar putea fi beneficiile de cules de pe urma unei astfel de inițiative?

După deceniile de obscurantism impus de regimul comunist, halul de izolare culturală și de rămânere în urmă pe toate planurile științifice în raport cu situația din lumea liberă este covârșitor de jalnic în România. Cu puține excepții, nerepresentative și în marea majoritate a cazurilor filtrate politic, oamenii de știință din România, altădată numeroși și prețuiți, au fost absenți de pe scena internațională în tot acest interval, iar lipsa masivă de publicații și alt material științific din România, precum și limitarea nesăbuită a resurselor financiare au împiedicat cu desăvârșire menținerea performanței la un nivel mondial în acest domeniu. Astfel, în comparație cu alte țări, prezența românească în tot acest timp - prin studenți și cercetători - a fost doar sporadică și practic fără răsunet în manifestările culturale de seamă și în marile centre universitare din toate țările de frunte în domeniul științific și cultural.

Știința, tehnologia și economia fiind strins corelate în civilizația contemporană, este imperativ, pentru revenirea la un nivel normal în continuă ascensiune, să se investească masiv și urgent, atât pentru ajungerea din urmă și reducerea lipurilor acumulate în tot acest prea lung interval de timp, cât și pentru ridicarea specialiștilor și a infrastructurii științifice și tehnice la un nivel internațional la care România trebuie să aspire.

În această perspectivă, depinzând de concluziile pe care le va adopta, congresul în chestiune ar putea produce un element pozitiv, mobilizând bunăvoința viscerală, dar încă frustrată, a românilor din străinătate (diaspora-exil-refugiu), atrăgând credibil atenția opiniei publice din țară asupra problemei de fond și stabilind un punct realist și efectiv de plecare. Din păcate, realitățile par a sta altfel. În primul rând, pentru oricine o cituș de puțin la curent cu structura tradițională a instituțiilor românești din punct de vedere administrativ, pare col puștin stranie, dacă nu suspicioasă, referirea la Academia Română și la Fundația Culturală Română ca "instituții neguvernamentale". De ce această singularizare înșelătoare? Conform tradiției și situației în lumea occidentală, o instituție poate fi considerată neguvernamentală numai în măsura în care funcționează efectiv independent de presiuni sau ingerențe din partea Puterii, cu funcționari neincadrați în sistemul de stat și cu un capital provenind din alte surse decât din visteria statului. Este îndeajde cazul celor două instituții în chestiune? Sunt oare prezentate ca "neguvernamentale" doar pentru că structura administrativă și cadrele superioare nu sînt automat schimbate cînd se schimbă sau remaniază guvernul? Ar urma atunci ca atitea alte instituții funcționînd pe o bază similară, ca de pildă Învățămîntul secundar sau superior, ar fi și ele neguvernamentale, ceea ce, evident, este contrar realităților. Ori poate sînt astfel prezentate doar pentru a risipi ezităriile acelor români din străinătate care, dintr-un motiv sau din altul, nu se împacă cu prezența protagoniștilor din vechiul regim în guvern și cu felul acestuia de a opera?

Pe de altă parte, avînd în vedere participarea atitor instituții guvernamentale la organizarea acestui congres, pericolul e mare să devină mai ales o fațadă, ca multe alte funcții cosmetice de ac-

lași gen, pentru proslăvirea inițiativelor guvernamentale, indiferent de punerea lor ulterioară în aplicare. Într-adevăr, nu trebuie pierdut din vedere în acest sens: (1) că aceste instituții, încă împănate de mulți slujitori ai vechiului regim, n-au nici pregătirea, nici perspectiva, nici resursele necesare înțelegării unui program viguros de dezvoltare a științelor și de afirmare dincolo de hotare; (2) că Academia Română, recent revigorată, și-a păstrat tendința de a ține isonul Puterii, sporidiv și rîndurile cu o puderie de soi membri - ordinari sau de onoare - parcă înadins aleși pentru a contrasta cu ilustrații lor înaintași, nu atât pentru strălucire în specialitate, cît mai ales pentru rezonanță cu crezul Puterii; și (3) că în Comitetul de organizare se află atîția sprijinitori mai mult sau mai puțin pasivi ai vechiului regim, foști cîndva disidenți oficiali și acum refugiați întru democrație de la demnități ministeriale sau ambasaderiale deținute în timpul dictaturii ceaușiste.

Dar mai sînt și considerente de altă natură. Mai toți cei plecați și stabiliți în diferite țări de-a lungul anilor au fost împinși acolo de samavolnicia și nedreptățile suferite acasă, cărora le este greu să uite prin ce au trecut. În aceste condiții, nu printr-o simplă invitație la o întrunire de interes științific limitat și inevitabil diluat se poate ajunge la țelul urmărit, ci mai înainte de orice printr-o reală reparare a nedreptăților și prin vindecarea rănilor trecute, acțiuni cărora guvernul ar trebui să le acorde o cît mai mare prioritate, așa cum e cazul în alte țări din fostul bloc sovietic.

În spiritul de mai sus, în ceea ce mă privește, ca unul care a fost invitat oficial, nu voi participa la acest congres. Celor care ar simți nevoia să formuleze sugestii de lipsă de patriotism sau de recunoștință față de țara de baștină le spun doar că de-a lungul mai multor generații familia mea a luptat chiar prin botezul exilului, al războiului și al închisorilor totalitare și a dat ce a avut mai bun pentru cauza românească. Personal nu dătoresc nimic oficialităților românești din timpul cînd eram în țară intrucit, plecat de tînr pe cont propriu, studiile pe care le-am putut face în Franța au fost mijlocite de către o bursă a guvernului francez. În schimb, de la București emanau piedici și măsuri nefaste. Lovitura de grație a venit prin rechemarea în țară de către guvernul comunist, dezbătută în ședința furtunoasă a asociației "Lamartine" a studenților români din Franța, ținută în iulie 1948 la

Institutul Român din Freiburg - Germania
Fundația Culturală Română din Madrid
Centre Roumain de Recherches - Paris
Casa Românească - Paris
Solidarité Universitaire France-Roumanie
Apoziția - München
Hyperion - Paris
Pro Basarabia și Bucovina
și
Asociația Culturală Română Hamilton - Canada

organizează în zilele de 20, 21, 22 și 23 mai 1994 la Paris,

în marea sală de conferințe din Bd. de la Tour Maubourg, nr. 60, 75007, un

SIMPOZION

EXILUL ROMÂNESC IDENTITATE ȘI CONȘTIINȚA ISTORICĂ

Rev. Mircea Alexandru, Daniel Aftalion, Leonid Arcade, Petre Mihai Băcanu, Theodor Baconsky, Silvia Bădescu, Gheorghe Bălașu, Nicolae Balotă, George Banu, Paul Barbăneagră, Iancu Bidjano, Ioana Brătianu, Maria Brătianu, Pr. Gheorghe Calciu, Ion Caracimău, Theodor Cazaban, Costin Cazaban, Matei Cazacu, Pavel Chibăia, Alexandru Clorinescu, Antonia Constantinescu, Emil Constantinescu, Corneliu Coposu, Doinea Cornea, Radu Creangă, Vasile Crivăț, Dan Culcer, Camilian Demetrescu, Radu Enescu, Ștefan J. Fay, Ion Gavrilă Ogoranu, Alexandru Ghika, Sergiu Grossu, Claus Heitmann, John Halmagh, Alexandru Herlea, Virgil Ierunca, Ion Ioanid, Roxana Iordache, Dr. Vasile Iliescu, Dr. Rodica Ivanov, Monica Lovinescu, Nicolae Lupan, Cristian Mititelu, Bujor Nedelcovici, Basarab Nicolescu, Alexandru Paleologu, Theodor Paleologu, Octavian Paler, Marcel Petrișor, Ion Piso, Cicerone Poghir, Mihai Popăzan, Banu Rădulescu, Ion Rațiu, Aureliu Răuță, Ion Solacolu, Sanda Stolojan, Vlad Stolojan, Nicolae Stroescu-Stănișoară, Ion Varlam, George Carpat-Vocke, Diu Zamfirescu

Fundația Culturală Română organizează la Sinaia între 24 și 27 mai a.c. o Conferință internațională cu titlul "România și românii în știința contemporană"

Fontenay-aux-Roses, după care cetățenia română a fost luată celor care, ca mine și ca majoritatea covârșitoare a celorlalte sute de participanți, nu au dat urmare acestui ordin. (Excepții, precum Burdea, Coteanu, Stoichița, Partenie, au fost doar cei care mînu asociția după normele legislației comuniste.) Consecințele acestei condiții anormale de apatrid și refugiat politic au reprezentat timp de mulți ani o grea povară din toate punctele de vedere pentru noi în înjgheburile unei cariere normale în ambianța politică-socială din acea vreme. De aceea, pentru toți cei cărora li s-a luat cetățenia în astfel de împrejurări abuzive; restabilirea unor raporturi normale cu administrația țării nu se poate face decît după restituirea cetățeniei printr-un act normativ, așa cum Academia Română (în ședința din 3 iulie 1990) a reînțegrat în vechile lor fotolii și drepturi pe toți membrii excluși fie de către autoritățile comuniste în 1948, fie prin plecarea lor în străinătate între 1948 și 1989 și cum s-a abrogat decizia (nr. 3135 din 5 octombrie 1953) care modifica ortografia limbii române în sensul slavizant impus de presiunea sovietică.

Doi ani mai tîrziu, pe baza decretului nr. 92/1960, cunoscut ca "legea naționalizării", au fost naționalizate proprietățile particulare, măsură prin care membrii familiei rămăși în țară, ca atîția alții, au fost alungați în mod barbar din locuințele lor în câteva cîesuri, iar toate bunurile confiscate sumar "pentru întărirea și dezvoltarea sectorului socialist în economia RPR, pentru asigurarea unei bune gospodării a fondului de locuințe supuse degradării din cauza sabotajului mării burgheze (sic!) și a exploatarelor care dețin un mare număr de imobile, pentru a lăsa din mîna exploatarelor un important mijloc de exploatare" (art. 1). Se vede peste tot și se știe cît de bună a fost această gospodărire care a dus la jalnică stare în care se află astăzi întreaga țară! Un jaf sistematic și monstruos încă în vigoare, înfăptuit de guvern la scară națională, cum n-a mai existat în istoria țării, care nu există în nici o altă țară civilizată din lumea liberă și care invalidează pretențiile guvernului actual de a fi încadrat pe picior de egalitate în concertul european!

Cînd am încercat, acum doi ani, să aflu care ar fi mecanismul vrunei proceduri existente pentru rezolvarea acestor probleme, scrisoarea mea către ambasadorul român de la Washington a rămas fără răspuns. (Aceeși ambasador a știut însă, din proprie inițiativă, să-mi trimită în numai cîteva zile comunicatul de presă care anunța acordarea clauzei națiunii celei mai favorizate României de către Congresul Statelor Unite!) În ciuda garanției dreptului de proprietate al indivizilor definit de art. 17 al Declarației Universale a Drepturilor Omului la care România a aderat, la peste patru ani de la prăbușirea dictaturii se constată că aceste măsuri continuă să rămîna în vigoare, că cetățeni români prin naștere și stabiliți în alte țări au de plătit viză de intrare în propria lor țară și că proprietățile naționalizate, cele mobiliare, continuă să se afle perfect legal în posesia celor care le-au achiziționat prin fur sau înșelăciune, iar cele imobiliare să fie exploatate și repartizate după bunul plac al Puterii.

Congresul Oamenilor de Știință de la Sinaia se prezintă bine intenționat să urmărească revigorarea științei românești și reducerea ei în curentul internațional. Pentru a beneficia însă de bunăvoință și interesul oamenilor de bine atât dinăuntrul țării și din afara țării, care au fost deposedați în mod abuziv de bunurile și drepturile lor inalienabile, aberațiile legale și administrative încă în vigoare trebuie mai întîi eliminate în totalitatea lor, prin acte normative specifice, iar aceleași bunuri și drepturi restituite integral.

A apărut nr. 3 al Revistei Române de Drepturile Omului, editată de Centrul pentru Drepturile Omului/Comitetul Helsinki.

Din acest număr (apărut, asemenea celorlalte, în condiții grafice excelente) spicim: "Structura juridică a drepturilor omului ca drepturi subiective" (VALERIU STOICA); "Drepturile minorităților: drepturi ale omului?" (GABRIEL ANDREESCU);

"Existența instituției magistraturii militare în raport cu dispozițiile constituționale" (CORNELIU-LIVIU POPESCU); "Autocercetarea polițienescă" (MONICA MACOVEI).

pe scurt

MARTI 10 MAI

● **PL '93 sesizează Curtea de Conturi și Președinția**
PL '93 a sesizat Curtea de Conturi, solicitînd declanșarea unui control cu privire la modul de gestionare a resurselor publice în perioada 1 ianuarie 1994-10 mai 1994. Totodată, liderii PL '93 i-au adresat o scrisoare președintelui Iliescu prin care i se cere acestuia să declanșeze procedura de urmărire penală a d-lor Nicolae Văcăroiu și Florin Georgescu pentru "starea de ilegalitate în care se află România" prin prezentarea în Parlament cu o întârziere de 7 luni a proiectului de buget pe 1994.

● **CDR împotriva racolării liderilor sindicali**
Sesizăm din partea actualului Executiv tendința de racolare și subordonare a unor lideri sindicali, prin atribuirea de responsabilități guvernamentale. Considerăm aceasta ca o pericolosă încercare voalată de corupere, de deturnare a organizațiilor sindicale de la atribuțiile lor firești", se arată într-o declarație a CDR referitoare la mișcarea sindicală din România.

● **Opoziția critică proiectul de buget**
Parlamentul a început dezbaterile proiectului bugetului de stat pe 1994. Florin Georgescu, ministrul Finanțelor, a cerut ca parlamentarii să adopte proiectul în forma elaborată de Guvern, fără a modifica sumele prevăzute la venituri, cheltuieli și deficit. În replică, parlamentarii Opoziției au susținut că bugetul pe 1994, așa cum a fost conceput de Executiv, este antieconomic, antisocial și antinațional.

● **Miting de 10 Mai**
Partidul Național Monarhist a organizat un miting cu ocazia zilei de 10 Mai, Ziua Monarhiei și Ziua Națională a României pînă în 1947.

● **Adrian Năstase infirmă speculațiile privind un posibil conflict cu Ion Iliescu**
Adrian Năstase, președintele executiv al PDSR, a anunțat că a adresat o scrisoare Comisiei de anchetare a "afacerii locuințelor de serviciu" pentru a clarifica situația locuințelor pe care le deține. El a respins speculațiile privind un posibil conflict între președintele Iliescu și persoana domniei sale.

MIERCURI 11 MAI

● **Bugetul pentru învățămînt criticat de 81 parlamentari**
81 de senatori și deputați, profesori din diverse partide parlamentare, au semnat o declarație prin care se protestează împotriva sumei "derizorii" alocate învățămîntului de la bugetul de stat pe 1994. "Această sumă reprezintă un procent de 2,6 din PIB, procent care, prin comparație, ne situează mult în urma tuturor statelor europene", se arată în declarație. În concluzie, semnatarii solicită Guvernului să regîndească bugetul.

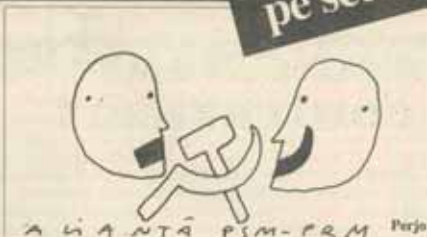
● **FMI a aprobat acordul stand-by cu România**
Board-ul FMI a aprobat acordul stand-by cu România, convenit în urma Memorandumului privind politica economică a țării noastre. Acordul are o durată de 18 luni și prevede un împrumut de peste 700 milioane dolari, menit să susțină programul economic al Executivului pe 1994-1995.

● **Viorel Cataramă e dispus să demisioneze din PNL**
Viorel Cataramă a declarat că este dispus să demisioneze din partid, dacă acest lucru va facilita reîntrirea PNL în Convenția Democratică.

● **Alianță electorală PSM-PRM**
Liderii PSM și PRM s-au întîlnit pentru a discuta posibilitatea constituirii unei alianțe parlamentare și teritoriale între cele două partide. Întîlnirea a avut loc la inițiativa PRM, care a propus printre altele susținerea unui candidat unic la alegerile prezidențiale.

Din sumarul numărului viitor:

- Mihai Sora - Despre Eugen Ionescu
- Somajul femeilor
- Crîma în Lituania

JOI 12 MAI

● **PAC despre protestul sindicatelor din învățămînt**
"Partidul Alianței Civice consideră că revendicările sindicatelor din învățămînt sînt întru totul justificate", se precizează în declarația dată publicității de acest partid. Liderii PAC au criticat totodată atitudinea guvernunților, a ministrului Învățămîntului, Liviu Maior, care dovedesc lipsă de interes față de situația gravă a finanțării învățămîntului.

● **PD a creat un grup de asistență pentru jucătorii la Caritas**
PD a înființat un grup de asistență de specialitate pentru cetățenii care doresc să-și recupereze sumele depuse la Caritas.

● **Întîlnire PDSR-Ion Iliescu**
Biroul Executiv Central al PDSR s-a întîlnit cu președintele Ion Iliescu pentru a discuta problema atacurilor la adresa lui Adrian Năstase. Acesta a susținut că toate atacurile sînt simple minciuni și calomnii. Vasile Văcaru și Ion Solcanu au susținut afirmațiile lui Adrian Năstase, adăugînd că este vorba de o campanie de denigrare la adresa partidului. Ion Iliescu a împărțit această opinie.

VINERI 13 MAI

● **Declarație a Guvernului**
"Aprobarea creditelor în valoare de 725 milioane dolari reprezintă o recunoaștere a faptului că autoritățile române au reușit, prin politici fiscale și monetare restrictive, stabilizarea cadrului macroeconomic, îndeosebi a ratei inflației, cursului valutar și deficitului bugetar, la care se adaugă progresele semnificative înregistrate pe linia opinii declinului producției, a ajustării structurale a economiei și a întăririi disciplinei financiare a agenților economici", se arată într-o declarație a Guvernului privind aprobarea de către FMI a acordului stand-by cu România.

● **PSDR critică bugetul**
Pornind de la raporturile false care se bazează pe indicatorii producției industriale, salarizare reală și deficit bugetar, vicepreședintele PSDR Smaranda Dobrescu a arătat că organizațiile internaționale ne judecă "mai bine" și ridică standardul cerințelor la o cotă mult mai mare decît posibilitățile actuale ale țării. D-na Dobrescu a mai subliniat că "bugetul asigurărilor sociale vine cu un excedent bugetar foarte mare".

● **PSM-ul ungar la Cotroceni**
"Am explicat președintelui României că ar fi necesar un tratat care să exprime ideea intangibilității frontierelor și care să asigure reciproc drepturile minorităților", a afirmat Gyula Thurmer, președintele Partidului Muncitoresc Ungar (aripa dură a fostului partid comunist ungar), după întrevederea cu președintele Ion Iliescu. "Am mai spus că, în actuala situație internațională, autonomia minorităților nu reprezintă calea spre asigurarea drepturilor lor". Dl. Gyula Thurmer se află în România în invitația d-lui Ilie Verdet, președintele PSM.

● **Congresul BNS**
La Congresul Extraordinar al Blocului Național Sindical, desfășurat la Brăila, dl. Dumitru Costin a fost ales în funcția de președinte al acestei confederații sindicale.

SÎMBĂȚĂ 14 MAI

● **Weekend electoral al Opoziției**
Liderii ai PAC s-au aflat în vizită în județul Argeș, unde s-au întîlnit cu lideri sindicali, cu membri și simpatizanți, abordînd probleme de stringentă actualitate.

Reprezentanții la vîrf ai PL '93 au avut o întîlnire cu conducerea filialei Dolj a partidului.

● **Premierul Văcăroiu în Brazilia**
Aflat în turnea în America Latină, primul-ministru Nicolae Văcăroiu s-a aflat pentru patru zile în Brazilia, unde a purtat discuții la cel mai înalt nivel. Vizita are un caracter predominant economic, sperîndu-se ca deficitul comercial față de Brazilia să fie eliminat. Delegația română urmează să viziteze Peru și Paraguay.

● **Congresul UMRL**
Sub deviza "Pentru adevăr, libertate, credință și democrație în România", la Buzăeni s-a desfășurat

Miercuri 25 mai, ora 12, în sala de Consiliu a Facultății de limbi și literaturi străine (str. Pitar Moș), dl. Andrei Cornea va susține public teza **Scriseri și oralitate în cultura antică - cazul Platon**, în vederea obținerii titlului de doctor în filologie.

Congresul al IV-lea al Uniunii Mondiale a Românilor Liberi. A fost modificat statutul și au fost excluși membrii Uniunii suspendați în anul 1991 și 1992. Într-o declarație publică, deputatul Ion Rațiu a declarat ca neastutur Congresul de la Buzăeni.

LUNI 16 MAI

● **Președintele Parlamentului European la București**
Dl. Egon Klepsch, președintele Parlamentului European, se află în vizită în România în invitația Parlamentului României. El s-a întîlnit cu președinții celor două Camere, cu liderii grupurilor parlamentare, cu membri ai Guvernului, cu reprezentanții ai cultelor și cu președintele Ion Iliescu. Dl. Klepsch s-a arătat optimist în ceea ce privește apropierea României de Uniunea Europeană.

● **Generalul Spiroiu - nevinovat**
Subcomisia parlamentară de anchetă a cazului Nicolae Spiroiu și-a finalizat raportul, constatînd că "generalul Spiroiu este absolvit de majoritatea învinuirilor aduse de Corneliu Vadim Tudor". În raport se mai arată că, prin campania desfășurată, liderul PRM a adus mari deservicii siguranței naționale a României.

● **PRM și PSM pregătesc o alianță**
Președintele PSM, Ilie Verdet, a anunțat posibilitatea încheierii "unei alianțe politice" între PSM și PRM. Alianța poate fi viabilă deoarece "punctele de vedere ale celor două partide se aseamănă sau sînt foarte apropiate". S-a discutat și problema desemnării unui candidat unic la Președinție, dar nu s-a ajuns încă la o înțelegere.

● **PNȚCD sancționează politica Guvernului**
"Dacă vom vota împotriva bugetului, acesta va fi un vot negativ pentru politica economică a guvernului Văcăroiu", a declarat prim-vicepreședintele PNȚCD, Ion Diaconescu. Proiectul de buget pe 1994, în forma nesatisfăcătoare în care e conceput, se datorează stării "mizerabile" a economiei, a mai apreciat deputatul țărănist.

● **Traian Bănescu disculpa directorii "Petromin"**
Într-o conferință de presă extraordinară, deputatul PD Traian Bănescu, fost ministru al Transporturilor, a demonstrat înscenarea care a condus la arestarea celor patru foști directori ai "Petromin". De acest lucru au fost acuzați George Ioan Dănescu și Ion Honorescu, șeful Corpului de control al primului-ministru.

ULTIMA ORĂ

● **Legea impozitului agricol declarată neconstituțională**
Curtea Constituțională s-a pronunțat în legătură cu neconstituționalitatea Legii impozitului pe venitul agricol, admițînd că este neconstituțional ca ea să intre în vigoare din 1994, deoarece s-ar încălca principiul neretroactivității. Curtea a declarat ca neconstituțional și articolul din Legea societăților de Radiodifuziune și Televiziune referitor la controlul comisiilor parlamentare asupra celor două instituții.

Pagină realizată de **RALUCA STROE-BRUMARIU și MARIAN CHIRIAC**

Radu Albala

A murit ultimul Domn din București: **RADU ALBALĂ**. Străluțit latinist, cunosător la perfecție al limbii franceze, om de mare și aleasă cultură, el a scris cîteva cărți care vor rămîne în literatura română. Se îmbrăca cu haine la două rînduri, purta totdeauna o cămașă albă cu papion. Fiu al unei mari familii liberale, el a ȝomtat decenii de-a rîndul, ca pînă la urmă să lucreze într-o redacție a unei edituri.

Cînd mi s-a telefonat că nu mai este printre cei vii, m-am dus în Grădina "Poiana", unde de atîtea ori am băut cîte o vodcă mică.

A avut o singură greșeală: a fost evreu.

Fie-i țărîna ușoară!

SZÁSZ JÁNOS

ILIE ȘERBĂNESCU

Cum își plătește românul de două ori pensia

Aspra dispută politică iscată în jurul unor aspecte ale asigurărilor sociale – de care revista se ocupă pe larg chiar în acest număr – s-a centrat, s-ar putea spune, pe ceea ce a părut ca un fel de paradox: s-a refuzat pensionarea unor șomeri, în ciuda excedentelor existente în bugetul de pensii. Paradoxul este doar aparent, pentru că realitatea este mult mai complexă.

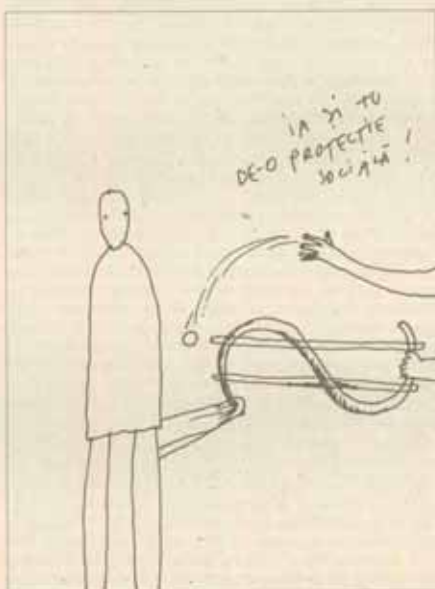
Bugetul asigurărilor sociale n-are legătură cu statul

Fapt este că, și în domeniul asigurărilor sociale, au venit scadențele reformelor pe jumătate efectuate de Puterea postdecembristă și ale populismului deșăntat pe care aceasta l-a practicat, în scopuri politice și electorale, îndeosebi în prima perioadă de după '89, fără nici o acoperire economică. Cînd partidul comunist era și unică forță politică, și Guvern, și Parlament, și patron, și lider sindical, și bancă, și fond de pensii, nimeni nu se interesa – evident, din lipsă de semnificație – ce este de fapt sistemul de asigurări sociale. De-abia tînd s-a început să se vorbească de economie de piață, de separarea puterilor în stat și de alte asemenea s-a ajuns să se ia aminte la niște adevăruri simple. Că sistemul asigurărilor sociale n-are nici o legătură cu statul. Acesta trebuie cel mult supravegheat și garantat de o autoritate publică. Dar atît. Fondurile colectate – indiferent dacă direct de la persoane fizice, ca angajați pentru depunerea unei activități, sau de la persoane juridice, care le angajează, dar în contul acestor persoane fizice – nu aparțin în vreun fel statului. Ele nu constituie un impozit sau o taxă și deci nu pot alimenta bugetul statului. Reprezintă o contribuție la un sistem de asigurări. În perspectiva reînnoirii serviciului în viitor. Bugetul asigurărilor sociale trebuie prin urmare să existe separat de bugetul statului. Și fondurile sale, colectate în modul arătat, nu pot fi folosite decît în scopurile pentru care s-au strîns: la plata pensiilor și a unor ajutoare sociale, potrivit legilor și reglementărilor stabilite în acest sens. Faptul că pot exista ajutoare sociale finanțate și de la bugetul de stat, aceasta este o cu totul altă problemă.

O axiomă a bugetului asigurărilor sociale este că nu poate fi finanțat în deficit. Ar însemna că este prost conceput și că trebuie refacut. Ca sistem de "bani albi pentru zile negre" sau de asigurare pe termen lung, acesta trebuie să fie mereu în excedent. De aceea, contribuțiile participanților este necesar a fi strict corelate cu cheltuielile probabile. Și niciodată nu pot fi angajate cheltuieli peste resursele certe. Și, important de subliniat, excedentul nu trebuie să fie vreodată în pierdere de semnificație reală. Ceea ce presupune ca acesta să fie fructificat ori în afaceri aducătoare de profit (adică plasat în acțiuni ale unor întreprinderi rentabile), ori măcar depozitat în bănci contra unor dobînzii acoperitoare ale inflației.

În bătaia inflației

Puterea postdecembristă s-a comportat însă cu bugetul asigurărilor sociale precum înainte, de parcă ar aparține statului, și deci ei înseși, ca nou reprezentant al acestuia. În martie '90, în scopul consolidării pozițiilor politice prin alegerile ce aveau să vină în mai, s-a decis scoaterea la pensie înainte de termenul legal a peste 500.000 de persoane. O presiune economică de moment nu exista, dar erau eliminate astfel, pentru o perioadă, amenințările potențiale din partea șomajului. O jumătate de milion de persoane dintr-o dată în plus în rândurile pensionarilor a coborît pericolul numărului de contribuabili față de numărul de beneficiari ai sistemului, periclitînd securitatea acestuia. Ceea

ce a implicat, pentru refacerea resurselor și salvarea sistemului, creșterea cotei de contribuție, cu presiunile indirecte corespunzătoare asupra salariilor. Mai mult însă, în timp ce pe parcursul anului statul utiliza resursele strîns în contul bugetului asigurărilor sociale pentru acoperirea unor găuri din bugetul de stat, excedentele care scriptic apăreau la sfîrșitul anului față de pensiile efectiv plătite erau lăsate să se degradeze fără o protecție semnificativă împotriva inflației. Fondurile colectate în contul bugetului asigurărilor sociale au fost păstrate în continuare o perioadă după '89 în CEC cu dobînzii doar simbolice și, întrucît CEC-ul era obligat să-și cedeze, cu dobînzii tot relativ simbolice în condițiile inflației, deținerile sale nete către Banca Națională, fondurile erau de fapt folosite direct (sau indirect prin împrumuturi bancare) la finanțarea deficitului din bugetul de stat ori a întreprinderilor falimentare. După aceea, bugetul fiind dat în administrarea Ministerului Muncii și Protecției Sociale, excedentele au fost împrumutate, pur și simplu Ministerului de Finanțe cu dobînzii preferențiale (anul trecut, de pildă, 75% la o inflație de peste 300%). De numai cîteva luni fondul pentru ajutor de șomaj s-a admis să fie păstrat în bănci cu o dobîndă relativ remuneratorie și de-abia de acum încolo s-a prevăzut ca întregul buget de asigurări sociale să fie obligatoriu valorificat cit de cit corespunzător în sistem de dobînzii fructificatoare.

În orice caz, se poate lesne înțelege cum Executivul și partidul de guvernămînt se află de-acum la mijloc între, pe de o parte, tentația de a reduce din nou presiunea șomajului prin trecerea peste rînd în pensionare a unor categorii de persoane fără slujbe (ispită în care pare să cadă și Opoziția) și, pe de altă parte, constrîngerea resurselor bugetului de asigurări sociale. Constrîngerea care trebuie înțeleasă și în sensul că excedentele din acest buget au ajuns surse de bază pentru finanțarea deficitului din bugetul de stat. PDSR a blocat recent proiectul Legii pensionării înainte de vîrstă a celor aflați în șomaj dintr-un motiv simplu. În cazul proiectului inițial, care prevedea că beneficiarii vor fi cei înregistrați șomeri pînă la data adoptării legii, ar fi fost vorba de cîteva zeci de mii de persoane, pe cînd în cazul proiectului ce ajunsesse să fie supus la vot data fusese comutată ulterior. Evident, între timp

– adică între momentul adoptării legii și momentul expirării valabilității ei – întreprinderile și instituțiile ar fi trimis în șomaj probabil chiar sute de mii de persoane pentru că ar fi avut sentimentul nu că le lasă pe drumuri, ci că de fapt le scot la pensie. Oricum, ar fi fost vorba de un număr peste posibilitățile bugetului de pensii și deci periclitant pentru întregul sistem de asigurări sociale.

De ce a admis FMI inadmisibilul

În plus – și în această privință deja Guvernul nu mai poate avea de partea sa vreun argument –, executivul Văcăroiu pierdea practic excedentele bugetului asigurărilor sociale ca surse de finanțare pentru deficitul din bugetul de stat sau a industriilor falimentare (prin intermedierea unor credite bancare). În principiu, asemenea utilizări ale acestor excedente sînt interzise. Dar în condițiile unui sistem economic încă centralizat, cum este cel românesc, datorită supremației copleșitoare a proprietății de stat, utilizările respective constituie o practică curentă. Este motivul pentru care FMI – confruntat cu încercările repetate ale guvernelor de la București de a demonstra deficite bugetare mai mici decît în realitate tocmai prin compensări pe scolite, păcălitoare, din bugetul asigurărilor sociale – a admis inadmisibilul, fixînd ca normă de deficit pe cel înregistrat "pe ansamblu" și nu, cum ar fi firesc, doar în bugetul propriu-zis al statului. În acest fel însă a obligat la transparentizare, răpînd Executivului de la București subterfugurile larg utilizate pînă acum.

Guvernul Văcăroiu a găsit însă soluția salvatoare. Potrivit proiectului bugetului de stat pe 1994, circa 880 miliarde lei din deficit ar urma să fie finanțate din împrumuturi publice, adică titluri de valoare emise de stat cu dobîndă pe care să le achiziționeze contra cost diferiți potențiali cumpărători. Și cum acestia nu prea există, tocmai excedentele din bugetul asigurărilor sociale ar urma să fie plasate în titlurile emise de stat, constituind o bună parte din finanțarea deficitului prin împrumuturi publice. Iată deci forma legală a transformării excedentelor asigurărilor sociale în datorie publică sau mai precis a finanțării deficitului din bugetul de stat prin contribuțiile la asigurările sociale. Și iată de ce, din punctul de vedere al Executivului, excedentele respective pot fi cit mai importante. Căci nu Executivul achită nota de plată. Dobînzile crescute pentru remunerarea folosirii de către stat a acestor excedente urmează a fi acoperite, ca post distinct între cheltuielile bugetare, tot de către noi, contribuabilii, de această dată în calitate de plătitori de impozite. Iată cum își plătește românul de două ori pensia.

EDITURA ENCICLOPEDICĂ

CORNELIU ZEANA
*Magneziul. Biologie,
clinică, tratament*

"Magneziul, cel de-al doilea cation intracelular, a generat controverse stranii. Este, deci, bine venit efortul clinicianului dr. Corneliu Zeana de a prezenta un studiu critic asupra numeroaselor lucrări publicate, evidențînd importanța magneziului în clinica umană, într-o confruntare cu rezultatele proprii sale experiențe. Autorul are, de asemenea, contribuții la lucrările Societății Internaționale pentru Dezvoltarea Cercetărilor privind Magneziul (S.D.R.M.), devenind prin aceasta membru al Comitetului editorial al publicației sale oficiale, *Magnesium Research*.

Această monografie se numără printre cele mai moderne lucrări privind magneziul și importanța sa legitimă în patologie."

Jean DURLACH
Președintele Societății Internaționale pentru
Dezvoltarea Cercetărilor privind Magneziul

La fel de fragili într-o lume liberă ca și în cea neliberă Adunarea Generală a Uniunii Scriitorilor (16 mai 1994)

• Ordine de zi:

1. Raportul asupra activității și situației Uniunii Scriitorilor în intervalul aprilie 1990-aprilie 1994; 2. Discutarea și adoptarea noului Statut al Uniunii; 3. Alegeri conform Statutului.

• La sfârșitul zilei, în urma discuțiilor în care s-a tot repetat că adunarea nu e statutară (nu erau de față jumătate plus unu din membrii US), s-a hotărât să se prelungească mandatul actualului Consiliu al US.

• Pentru mulți, această hotărâre n-a însemnat decât o prelungire a agoniei US, organism incapabil să se adapteze la schimbările de după 1989. S-a invocat obsesiv lipsa banilor, situație în care s-a ajuns datorită unei dezastruoase administrări. De altfel, președintele ales al US în 1990, Mircea Dinescu, chiar în urma unor alegeri libere, a absentat. O absență care a părut sfidătoare în fața celor care acum patru ani cu adevărat au avut încredere în el. Mircea Dinescu însă și-a trimis un "avocat" - pe Kovács Albert, soacra lui. Insistent și delirant, având și handicapul limbii (limba sa maternă fiind maghiara), soacra lui Mircea Dinescu a stăruit succesiv indignare, dispreț, ilaritate. N-au lipsit comentarii mușcătoare ca "nu e-a mai pomenit un so-cru care să-și iubească altă generele".

• Deci, lipsă de bani la US. Am aflat de la Laurențiu Ulici că US n-ar mai avea la ora actuală decât zidurile Casei Vernescu și cele ale Casei Neptun. Soluția: să fie date pe bani mulți (dolari) - chiar și alese pe care se calcă până la intrare a fost calculată în dolari - ca să se poată ieși din criză. Casa Vernescu va deveni cazinou. Pe undeva, pe- acolo se va desfășura și viața US? A redacțiilor revistelor (tot mai puține, s-adeverat) literare?

• Dincolo de criza financiară, US a așșat însă o gravă lipsă de prestigiu. Nu am văzut și nu am auzit acele personalități care s-au putut defini breasla scriitoricească. La un moment dat, Mihai Zamfir a spus: "În această sală se află cei care vor popula istoria literară în 2050". Într-adevăr, puteau fi văzuți în sală și Illeana Mălăncioiu, și Al. Paleologu, și Octavian Paler, și Ana Blandiana, și Mihai Ursachi, și Gabriela Adameșteanu și Mircea Horia Simionescu. La prezidiu Nicolae Manolescu, Mircea Martin, Ștefan Augustin Doinăș. Cei din sală n-au vorbit, lăsând locul unora ca Iulian Neacșu, Ion Coja, Ion Nicolescu. Cei din prezidiu au încercat din răpuzieri doar să deblanche lucrările unei adunări nestatutare. Cu alte cuvinte, discursul, discursul scriitorului, a lipsit.

• O adunare bizară în care nu doar oamenii erau amestecați (talentați și mediocri, onesti și canalii, rezistenți și securiști), dar și problemele. Nu este de ignorat intervenția lui Fănuș Neagu: "Vrem să ne îndreptăm spre ceva care să fie altceva decât acum, dar să fie cum a fost înainte". Scriitorii, care mi s-au părut toți foarte, foarte bătrâni, au nostalgii

și, oricât ar invoca urgența, au incapacitatea de a forma sindicate și acțiuni aducătoare de bani. Într-un timp ei mor, pândind la fel de fragili într-o lume liberă ca și în cea neliberă în care au trăit până în 1989.

RODICA PALADE

Dacă în vara lui '91, când s-a decis demisia lui Victor Bărsan, n-aș fi asistat la GDS la discuții epuizante, care au ajuns la decizia "să se voteze ca să nu se voteze azi nimic", aș fi avut probabil un ton mai critic relativ adunarea generală a scriitorilor. Așa însă eram oarecum familiarizat cu deruta asociațiilor în momentele de cumpănă când trebuie să delege responsabilități celor care să asigure supraviețuirea instituțiilor în timpul coroziv al tranziției. În asemenea ocazii, poate cel mai potrivit manager stă precum o Cenușăreasă într-un colț al sălii, nevăzută și neauzit de nimeni, așa cum stăteau scriitorii de calitate în sala Teatrului Național, în vreme ce veleitari ori frustrați se perindau la tribună, amestecând afirmații de bun-simț cu altele ridicole ori diversioniste. Era de înțeles însă și "tăcerea mișelor": dacă nu ai intenția să furi și să pleci când nu mai e nimic de furat, a asigura în aceste timpuri conducerea unei instituții înseamnă să mergi de dimineața până seara pe sirmă, conștient că atunci când ai să-ți pierzi echilibrul n-ai să cazi de la înălțime singur. Așa că aproape i-am înțeles pe scriitorii care s-au decis să voteze cum tot ceea ce votaseră acum patru ani. La o propunere făcută sălii de Nicolae Manolescu, s-a admis o amânare pe un an a situației actuale: Laurențiu Ulici rămâne pe postul de președinte, va funcționa în continuare actualul Comitet Director (cu oameni implicați în mod responsabil și dezinteresat, precum Z. Ornea ori Mircea Martin). Consiliul ales în '90 este mandatat să ia decizii, nu cu cvorumul, greu de realizat, ci cu atîția membri cîți se vor hotărî să se adune. "Toți cei care se simt capabili să contribuie la gestionarea corectă a Uniunii să nu ezite să se prezinte", a fost apelul lansat de Șt. Aug. Doinăș (probabil scriitorul cu cea mai mare autoritate în US la ora actuală, după cum dovedea tăcerea cu care era ascultat de cîte ori lua cuvîntul). Deși era o adunare pregătită inițial să aleagă un președinte, printr-un procedeu nou, mai degrabă prezidențial decât parlamentar, nu se făcuse ca altădată o campanie electorală prealabilă. Laurențiu Ulici fusese ocupat doar cu contractul (avantajos) de închiriere a clădirii centrale pe suma considerabilă de 360.000 de dolari, inclusiv refacerea clădirii din Calea Victoriei 115, devastată de foc. (Contractul promite o șansă de supraviețuire onorabilă a US, și chiar asigurarea unui viitor ajutor pentru scriitorii bătrîni sau șomeri, prin intermediul unei Case de pensii.) Tot în proiectele vecin/fooi conducerei a US se află și acțiunea în judecată a Fundației Germane, al cărei președinte este Mircea Dinescu,

pentru recuperarea sumei investite de US într-o tipografie care s-a dovedit a nu fi fost niciodată a ei. Ca atare, au lipsit nu doar discursurile de altădată, în favoarea US (au fost citeva, ale lui Mihai Zamfir, Dan Cristea ori Pan Vizirescu, care au amintit de trecut), ci și culisele electorale. La funcția de președinte al Uniunii, Laurențiu Ulici avea un singur contracandidat serios, pe Mircea Nodelciu, sprijinit de generația '80, dar apreciat și de alții, chiar din "tabăra cealaltă", pentru eventuale calități de manager. În sala erau prezenți foarte mulți dintre scriitorii aparținînd (într-un fel sau altul) "taberei cealalte", legați adică de Puterea (de ieri și de azi) ori de grupările oculte cu care de-a lungul timpului Uniunea a fost infiltrată. Și așa ajungem la principalul motiv (după opinia mea) al dificultății Uniunii de a se regăsi într-o formulă de viață nouă. Lumea scriitorilor a fost puternic polarizată, oamenii ei s-au aflat de o parte și de alta a baricadei, numai că baricada este uneori atît de șerpuitoare încît, fără să fi trăit acea viață comună a lor, cu victorii, pacte, compromisuri, egecuri, nu înțelegi mare lucru. "Tabăra cealaltă" nu părea să-și fi avut însă un candidat al ei - și dacă l-ar fi avut, probabil ei nu avea șanse. Așa se explică relativa ușurință cu care s-a votat amînarea, timp în care ar urma să fie pus la punct noul statut, să fie autonomizate filialele noi, să se elaboreze statutul unui sindicat vizînd înființarea unei Case de pensii, să fie susținută o legislație care să consolideze condiția US și condiția scriitorului în societate.

Sala Teatrului Național a fost acordată de către directorul Teatrului Național, Fănuș Neagu, care cu această ocazie a anunțat că, potrivit dorinței lui Eugen Ionescu, ultima sa piesă va fi montată aici, în regia Cătălinei Buzoianu. Impresionantă a fost lista celor care au murit în acești ani: Radu Albaladea, Alena Alexandra, Ștefan Baciu, Eugen Barbu, Ion Băieșu, Marica Bălișan, Ion Biberi, Ana Maria Eta Boeria, Liviu Călin, Vladimir Colin, Ovidiu Constantinescu, Traian Coșovei, Cella Dolavrancea, Lucia Demetriu, Dan Deșliu, Dan Duțescu, Victor Felea, Tamara Gane, Tudor George, Dumitru Ghișe, Emil Giurgiuca, Alexandra Indrieș, Anemone Latzina, Ion Lăncrăușan, Leon Levițchi, Aurel Martin, Vasile Mănușeanu, Florin Mugar, Francis Munteanu, Ion Negoițescu, Otilia Nicolescu, Ada Orleanu, Edgard Popu, Ioana Potrescu, Gheorghe Pitut, Al. Piru, H.H. Radian, Sanda Radian, Alexandru Rosetti, H. Salem, Cella Serghi, Dan Simionescu, V. Spoială, Petre Solomon, H. Stahl, Corneliu Sturzu, Radu Tudoran, Nicolae Tic, Ion Vitner, Constantin Vonghiztas.

La lucrări a asistat Nicu Caranica, scriitorii basarabeni și bucovineni, între care și președintele Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova, Mihai Cîmpoi, ascultat cu atenție și aplaudat.

GABRIELA ADAMEȘTEANU

Universitate și POLITICĂ

Imensele dificultăți ce stau înaintea unei evoluții cit de cit normale a învățămîntului românesc au apărut și cu ocazia unei întîlniri la sediul Grupului pentru Dialog Social, joi 12 mai. Dintre participanți amintesc: Emil Constantinescu, rectorul Universității București, Mircea Flonta, profesor la Facultatea de filosofie, prof. Ion Colojoară, decanul Facultății de matematică, prof. Iancu Fischer, decanul Facultății de limbi și literaturi străine, Dolphi Drimer, rectorul Universității Ecologice, Ioan Hirjoabă, secretar de stat la Ministerul Învățămîntului, Mircea Crețu, președintele Comisiei pentru Învățămînt a Camerei Deputaților (PUNR), Crin Antonescu, deputat, membru al aceleiași comisii (PL '93), Emil Tocaci, senator, membru al Comisiei senatoriale pentru învățămînt (IPAC), Radu George Serafin și Gabriel Giurgiu (TVR). Discuțiile au fost moderate de dl. Mihai Șora, fost ministru al Învățămîntului în primul guvern Roman.

Două sînt, s-ar părea, marile probleme ale învățămîntului românesc în acest moment: mai întîi, catastrofa penurie financiară, alocarea bugetară din proiectul de buget pe anul în curs fiind sub 3% din PIB. Consecința este incursa infrastructurilor, salariile absolut derizorii ale personalului didactic, dificultatea de a lansa programe naționale de dezvoltare - ceea ce are consecințe grave asupra calității educației ce se poate obține în România. Mai mult, în perspectiva menținerii unui buget de aus-

teritate, lucrurile nu au șanse de ameliorare nici în anul viitor. Așa cum au arătat parlamentarii prezenți la întîlnire, cele 40-50 miliarde lei, pe care ei speră să le obțină pentru învățămînt cu ocazia votării bugetului, nu vor rezolva nimic esențial.

O a doua mare problemă o constituie proiectul Legii învățămîntului, aflat acum în lucru, după nemurătoare adăugiri și tribulații, la comisile de specialitate ale Parlamentului. Toată lumea este de acord că o astfel de lege este necesară, dar mai departe părerile diferă. Dl. Hirjoabă, de exemplu, a susținut ideea unei legi-cadru generale, criticînd proiectul aflat în lucru pe motiv că ar fi prea detaliat, riscînd astfel conducerea în momentul intrării în vigoare. De altminteri, este greu de văzut cum va mai putea fi trecut prin ambele Camere în actuala sesiune un proiect cu peste două sute de articole. Parlamentarii aflați la întîlnire, susținuți și de profesorul Emil Constantinescu, au argumentat că un proiect mai cuprinzător va opri ministerul și inspectoratele să înlocuiască practic legea prin faimoasele "instrucțiuni de aplicare". Nu au lipsit și citeva chestiuni de orientare generală a sistemului educațional. Dl. Crețu pare să creadă în marea valoare a învățămîntului autohton, considerînd că nu trebuie utilizate modele străine. De asemenea, el consideră că nu se pot permite un învățămînt formativ, deoarece acesta ar fi, chipurile, prea scump. A primit replica profesorului Mircea Flonta, care a arătat că lăudăroșia în privința învățămîntului autohton este dăunătoare, fără teme și că tocmai caracterul formativ, și nu cel informativ, predominant pînă acum în sistemul educațional românesc, trebuie să stea în fundalul reformei învățămîntului.

O altă problemă a reprezentat-o cea a menținerii sau a desființării Comisiei superioare de atesta-

re. În acest moment, Comisia trebuie să certifice calitatea de profesor și de conferențiar după numirea candidaților de către universitățile unde ei au obținut prin concurs posturile respective. Dl. Crețu, pîrînd că e un înverșunat suportor al autonomiei universitare, a contestat importanța acestei comisii, susținînd că responsabilitatea atestărilor trebuie coborîtă la nivelul universităților și al facultăților. Dl. Hirjoabă rămînd ambiguu, replica a venit iarăși de la universitari, în special de la d-nii Colojoară și Flonta. În condițiile apariției în ultimul timp a numeroase universități de stat sau private, al căror nivel este modest, cînd nu slab, existența unei comisii naționale de atestare, formată din personalități academice unanim recunoscute, reprezintă ultima barieră dinaintea diseminării imposturii universitare. Acest sistem funcționează de altminteri și în alte țări europene, precum Franța, iar limitările pe care le impune unei dezvoltări autonome universitare sînt justificate. Din acest punct de vedere, rămîne foarte grav faptul că ministrul Mihai Golu a numit 372 de conferențieri și profesori fără avizul Comisiei, pe care astfel a subminat-o. Într-una dintre variantele proiectului Legii învățămîntului, atribuțiile Comisiei naționale de atestare sînt preluate de cele ale Comisiei de acreditare a universităților, care însă este numită de Parlament, fiind astfel supusă presiunilor politice. Dacă ținem seama și de faptul că printre cele 372 de cadre "pe punctele" d-lui Golu s-ar afla și cîteva membri ai comisiiilor pentru învățămînt ale Parlamentului, ne dăm seama cit de puțin poate evita chiar și viața academică intersecția cu politica, cu efecte ce devin cu ușurință nocive.

ANDREI CORNEA

GABRIEL ANDREESCU

O tentativă de penetrare a mediilor occidentale

TRANSITION POLITIQUE ET MYTHOLOGIE IDEOLOGIQUE

La vie politique en Roumanie après la révolution

Vladimir Pasti

« Tous les effets majeurs se sont accomplis l'année des événements... »

Robert M. Coles, directeur de la CIA

“Un mit se construiește cînd o realitate înrudită sau necunoscută este explicată pornind nu de la analiza sa, ci prin extrapolarea unei situații familiare, împrumutată altei realități. De exemplu, dacă se explică fulgerul nu prin diferența de potențial electric dintre nor și pămînt ci prin referință la explicația familiară a săgetătorului care și-a atins ținta, se ajunge la un mit” (traducere după textul francez). Acesta este sensul pe care îl dă Vladimir Pasti, unul dintre ideologii grupului Un viitor pentru România, în textul (amplu) publicat în “L'autre Europe” (Tranziția politică și mitologia ideologică, nr. 26-27, 1993), titlului. Deci, mit aici înseamnă falsă explicație. Nota este bine venită pentru că elimină eventuale reclamații ale autorului, de a fi fost greșit interpretat. Care sînt miturile care ar fi jucat un rol esențial în revoluția română și în constituirea noului sistem politic, iată un subiect interesant.

Un prim mit este, scrie Vladimir Pasti, cel al “bunei societăți occidentale”. Vladimir Pasti neagă că am avea motive să considerăm societatea occidentală bună, iar pe cea comunistă rea. Calificările morale nu au substat. Substanță în sine are doar faptul că “în confruntarea dintre Est și Vest, societatea occidentală a câștigat în competiția cu societatea concurentă creată în Est”. “Nu este locul să analizăm cauzele care au dus la acest rezultat”, continuă V.P. De altfel, el este de părere că occidentalii nici nu prea au nevoie să înțeleagă mecanismele proprii societății, de vreme ce acestea funcționează automat. Iar ceea ce ne spun ei, despre societatea lor, nu constituie decît o expresie a propagandei dure din timpul războiului rece – pe care fostele țări socialiste, în naivitatea lor, “le iau de bune”.

Intersecția dintre mitul societății abundente și confortabile, și mitul statului socialist (!?) a avut – scrie V.P. cu explicită suferință – urmări “destul de triste”. “... în numai cîteva luni România a reușit să risipească prin subvenționarea de către stat de bunuri de consum, prin creșterea de salarii și tot felul de venituri, prin reducerea timpului de lucru ... nu numai cele aproape 2 miliarde de dolari pe care Ceaușescu reușise, cu mentalitatea sa de țărăn econom, să-i constituie drept rezervă de stat, ci și o mare parte din fondurile de investiții prevăzute pentru 1990 plus o sumă importantă de ajutor umanitar”. Deci politica populistă din 1990 nu a rezultat dintr-o voință, ci dintr-un mit. Cititorul occidental care nu are cunoștință de strategia deliberată a liderilor FSN, de utilizare a tuturor resurselor statului în scopul câștigării confruntării de la 20 mai 1990, va avea o explicație comodă, “mitologică”, pentru măsurile cu efecte catastrofale pentru evoluția ulterioară decise de Front înainte de alegeri.

Și democrația și drepturile omului constituie, în opinia lui V.P., un mit. Faptul că americanii au folosit drept criterii ale democratizării societății românești “pluralismul și alegeri libere, televiziune independentă de guvern și soluționarea problemei dosarelor Securității” ar fi provocat în România o mare confuzie, întrucît aici ar fi funcționat un alt sistem de criterii. V.P. dozează cu multă atenție, ceea ce spune și ceea ce nu spune, și în plus ceea ce spune puțin altfel decît ar trebui: în acest caz, el confundă – sînt aproape convins, intenționat – cererea americană a asigurării controlului parlamentar asupra SRI cu problema, de cu totul altă natură, a dosarelor Securității. Și asemănător, V.P. vorbește prin confuzie despre “o situație anarhică” (care, dacă există, reflectă proasta funcționare a instituțiilor și corupția) ce ar rezulta din aplicarea sfaturilor “anumitor organizații occidentale guvernamentale sau neguvernamentale, preocupate de drepturile omului” care “au găsit în România un teren aproape virgin și un cîmp de influență pe care nu și l-ar fi putut visa nici măcar în țările lor de origine”. Și pentru argumentare dă, ca exemplu, abrogarea pedepsei cu moartea în România, deși aceasta nu a fost abrogată în Statele Unite. Dar tocmai exemplul (alături de referințe ireverențioase la Amnesty International) demonstrează o foarte slabă cunoaștere a problematicii în chestiune.

În această manieră demnă de un consilier prezidențial, a jumătăților de adevăr și a jumătăților de minciună sînt tratate aproape toate subiectele im-

portante privind tranziția din România. Sub titlul “mitul reformei” V.P. afirmă că liberalizarea prețurilor a avut printre efecte conservarea sistemului economic moștenit de la Ceaușescu – nimic însă despre subvenționarea de către stat a gigantilor industriali sau despre blocajul de natură birocratică ori mafioasă. Sub titlul “mitul ocupației”, V.P. califică drept mit concepția curentă despre populația din societatea comunistă aspirînd spre o societate mai bună și subordonată prin forță de un guvern condamnabil (“Acesta a fost unul din miturile cele mai utilizate în competiția politică” deplînge el).

Interesant este felul în care sînt tratate chestiuni mai dificil de falsificat. Recunoșcînd că mitul terorii nu rezultă dintr-o fantasmă, Vladimir Pasti contestă că socialismul românesc are la bază voința unui mic număr de oameni cu funcții de stat, a partidului comunist și a Securității. “Disidenții nu au influențat într-o manieră semnificativă viața politică română pre-revoluționară și acțiunea lor asupra opiniei publice a fost în fapt limitată” sugerează V.P. despre mitul disidenței. Și adaugă acestor remarci deontologizate ideea: “mitul s-a manifestat foarte puternic după revoluție atunci cînd disidența a devenit o manieră de a legitima accesul la putere”. “Pentru ei mitul s-a dovedit eficient: au fost integrați în noua putere provizorie instaurată după Revoluție” ricanează V.P., pentru a păcăli un cititor care nu știe că singurii care și-au legitimat prin trecut accesul la putere (și avînd obsesia de a accede la putere) au fost vechii seniori ai partidului comunist, căzuți în dizgrația lui Nicolae Ceaușescu. Sociologul respinge de asemenea mitul existenței unor “foști” interesați în blocarea reformei și încetinirea procesului democratic ori a unor adepți autentici ai acestora.

Care ar fi atunci realitatea “demitologizată” post-revoluționară din România propusă de Vladimir Pasti?

Căderea regimului Ceaușescu “care își pierduse legitimitatea înainte de revoluție” (trebuie să înțelegem prin asta că pînă atunci o avusesse!) s-a datorat folosirii forței împotriva demonstrațiilor. În seara de 22 decembrie 1989 a fost format CFSN, conceput doar ca să coordoneze ansamblul instituțiilor guvernamentale și administrative care rezistaseră colapsului de putere. Inițiativa aceasta a fost debordată prin acțiunea unui gen de “democrație locală”, la alegerea CFSN-urilor în provincie. Dar contestarea puterii a început imediat, se cla-

mează mai departe. “Mulți oameni nu înțelegu de ce” comentează, ingenuu, Vladimir Pasti. A urmat apoi constituirea unui grup care se definea în mod fundamental prin caracterul său opoziționist. Pentru prima dată, după 25 decembrie, disidentul Doina Cornea (despre care V.P. face observația: “era cunoscută mai ales prin intermediul mass-mediei occidentale”) îl contestă pe Ion Iliescu (despre care V.P. spune că avea “o popularitate destul de mare în România, mai ales în mediile tehnocratice”: acest simplu desen de imagine ar fi fost suficient pentru a se realiza perversiunea textului care a ocupat în “L'autre Europe” un spațiu de 28 de pagini). În același timp, și-au făcut apariția partidele politice. Partidele istorice sînt descrise în felul următor: PNTCD era unul din marile partide politice dintre cele două războaie mondiale, cu “o imagine destul de proastă în opinia publică română”. (Nimic despre campaniile de la televiziune și din ziarul FSN îndreptate împotriva acestui partid.) Pentru a scăpa de această imagine PNTCD “a trebuit să facă o campanie lungă și costisitoare”. Poate percepe cititorul revistei “L'autre Europe” cinismul acestei afirmații? Despre Partidul Național Liberal se spune doar că a făcut apel la un personaj din imigrație, pus în opoziție cu “bogăția ostentativă”, cu “anglicismele lingvistice și vestimentare”, cu “morga și lipsa de moderație” a contracandidatului lui Ion Iliescu, Ion Rațiu. PSDR și-a pierdut șansele datorită funcției sale de cutie de rezonanță între PNTCD și PNL. UDMR, în colaborare cu puternicul lobby maghiar din Statele Unite și ajutor de către guvernul maghiar, a beneficiat de o propagandă “agresivă și eficientă” în scopul “creării unei imagini internaționale defavorabile despre România”. Un rezultat previzibil a fost apariția unei contrapărți românești, Vatra Românească și apoi a PUNR.

Ultima formațiune apărută pe scena politică a fost FSN “atunci cînd s-a văzut că oamenii care se implicaseră în conducerea economiei, a administrației ... erau eliminați pentru că nu erau legați de vreun partid”. (Nimic despre problema fundamentală a apariției FSN: la alegerile de la 20 mai FSN era și jucător și arbitru.) Mai departe sînt descrise contradicțiile opoziției (susținerea demonstrațiilor de stradă dar și activitatea din CPUN, participarea la viața parlamentară și mai tirziu guvernamentală, dar și contestarea alegerilor etc.). Evident, opoziția a fost dominată de contradicții, dar ceea ce este nefiresc pentru un analist obiectiv (așa cum se definește Vladimir Pasti) este completa asimetrie a informațiilor și a interpretării privind viața politică de după revoluție.

A observa distorsiunile și omisiunile este însă prea puțin. Vladimir Pasti produce, în articolul său despre tranziția politică și mitologia ideologică, o interesantă schemă de indoctrinare, cu evidentă funcție ideologică. Schema are la bază următoarele idei: (1) opoziția principală față de Ceaușescu a aparținut nu disidenței ci inteligenței tehnice, cadrelor din întreprinderi și institute, unei părți din burocrație; (2) elita acestor categorii a fost principala beneficiară a revoluției, reprezentînd coloana vertebrală a FSN și după alegeri, substanța puterii (Guvernul, Administrația etc.) astfel legitimize; (3) dezmembrarea FSN a fost rezultatul contradicției între necesitatea afirmării FSN ca partid politic și politica guvernamentală în paralel cu subestimarea (de către Petre Roman) a acestui aspect. Era de așteptat ca “tendința spectrului politic românesc de a se restructura în jurul unei axe tipic liberal-social-democrate, eliminînd improvizațiile post-revoluționare” (este evident vorba despre formarea ramurii Ion Iliescu, câștigătoare) să apară consilierului prezidențial drept expresia mărețată, integratoare a maturizării societății politice românești înainte de alegerile din septembrie 1992. Această viziune respectă modelul istoriilor glorioase ale partidului comunist, unde victoria partidului încununa sensul devenirii sociale (istorii pe care liderii acestora le comandau ideologilor lor). Povestea lui Vladimir Pasti, despre viața politică în România și mitologii, publicată în “L'autre Europe”, chiar asta reprezintă: o ideologie pro-Iliescu scrisă în spiritul textelor făcute la comandă.

De ce se încearcă o penetrare a mediilor occidentale înțeleg. Ceea ce înțeleg mai puțin este motivul pentru care redacțiile publicațiilor-gazdă se lasă păcălite. Evident, nu contest în nici un fel valoarea publicării unui alt punct de vedere, opus chiar celui “practicat” de o revistă precum “L'autre Europe”. Dar “documental” este în totalitate lipsit de onestitate intelectuală. Ea se manifestă nu numai la nivelul interpretării ci și prin selectarea tendențioasă a datelor ori chiar mistificarea lor grosolană. Iar din punctul de vedere al construcției intelectuale, articolul este jenant. Mă mai întreb și cum autoarea traducerei, Catherine Durandin, care legitimează prin această participare a ei, textual, nu utilizează profundele ei cunoștințe despre societatea românească pentru a oferi acestor reviste necesara discriminare.

Din destul de lungă și de complicată istorie a proiectului de lege pentru pensionarea înainte de limita de vîrstă a șomerilor, recent dezbătut și respins de către Parlament, se pot desprinde, fie și cu titlu provizoriu, câteva concluzii:

1. Situația șomerilor aflați cu cîteva ani înainte de vîrsta pensionării e deosebit de grea. Recalificarea lor nu e numai dificilă, ci și lipsită de perspectiva reangajării.

2. Pensionarea șomerilor înainte de termen nu poate rezolva însă problema șomajului. Structura șomajului pe grupe de vîrstă arată că, din cei peste 1 milion de șomeri existenți la ora actuală, cca 600.000 au sub 30 ani. Numai aproximativ 80.000 au peste 50 ani și doar 20.000 peste 55 ani. Prin urmare, invocarea în sprijinul acestei inițiative a creării de locuri de muncă pentru tineri este un argument destul de slab (vezi interviul cu dl. Alexandru Athanasie).

3. Ideea acestui proiect de lege a fost pentru prima oară avansată de PDSR în urmă cu un an și ea se regăsește și în Cartea albă a reformei asigurărilor sociale și a pensiilor, elaborată de Guvern. Cum însă partidul de guvernămînt s-a limitat la vorbe, inițiativa a fost preluată de Opoziție și respinsă de PDSR prin vot în Camera Deputaților. La numai cîteva zile de la acest vot, PDSR a depus și el la Senat un proiect de lege privind

pensionarea înainte de termen, proiect despre care ministrul Muncii și Protecției Sociale nu a aflat, după propriile declarații, decît din presă. Demagogia politică și constrîngerile economice joacă, după cum se vede, un rol important în toate aceste zig-zaguri.

4. Cu ocazia dezbaterii acestui proiect s-au văzut cîteva dintre gravele deficiențe ale sistemului de asigurări sociale: cuantumul contribuției pentru asigurări sociale (CAS) în ansamblul sumelor reținute din salariu este foarte mare comparativ cu cel din alte țări; fondul este gestionat de Guvern fără nici un control public eficient, fără transparență (vezi interviul d-lui Dorel Mustăța). Datorită lipsei de transparență, Guvernul practic "împrumutarea" bugetului de stat din excedentul bugetului de asigurări sociale, fie și numai prin intermediul unor depuneri în condiții neavantajoase. Ar fi prin urmare necesar un organism autonom pentru gestionarea acestui fond, care nu reprezintă un impozit la dispoziția bugetului de stat.

5. Probabil că exact acest tip de "împrumut" este motivul pentru care nu numai proiectul în discuție a fost respins, dar însuși nivelul mediu al pensiilor existente rămîne atît de mic. Excedentul bugetului de asigurări sociale poate fi un colac de salvare pentru o gestionare defectuoasă a economiei. (O.A.)

Proiectele Legii privind pensionarea cu reducere de vîrstă

Surprinzător pentru cei care nu au asistat la dezbaterile parlamentare asupra proiectului Legii privind pensionarea cu reducere de vîrstă, acesta a fost respins prin votul negativ al partidului de guvernămînt, care nu a reușit să-i convingă pe deputații Opoziției că prevederile legii nu se pot extinde și asupra persoanelor ce ar fi urmat să intre în șomaj în 6 luni de la promulgarea legii. Proiectul, elaborat la inițiativa lui Alexandru Athanasie, prevedea inițial numai pensionarea celor deja aflați în șomaj la data promulgării legii. Un amendament PUNR, adoptat de Comisia de muncă și protecție socială, a ridicat la 6 luni perioada în care pot fi pensionați șomerii îndeplinind anumite condiții de vîrstă și vechime. Proiectul prevedea ca persoanele care au vechime integrală în muncă să poată fi înscrise, la cerere, la pensie pentru limită de vîrstă cu pînă la 5 ani înainte de împlinirea vîrstei de pensionare. Dispozițiile legii s-ar fi aplicat deci femeilor avînd vechime integrală în muncă și vîrsta de minimum 50 de ani și bărbaților de minimum 55 ani cu vechime integrală, care se aflau în șomaj, în perioada de plată a alocației de sprijin sau care au ieșit din perioada de plată și în prezent nu realizează nici un fel de venituri. În timpul dezbaterilor din plen, Dan Mircea Popescu, ministrul Muncii și Protecției Sociale, a pledat pentru ca legea să se aplice numai celor care la 1 sau cel tîrziu 15 mai 1994 se aflau în una din situațiile menționate mai sus. El și-a motivat solicitarea cu situația dificilă a economiei românești și cu faptul că sîntem țara cu raportul cel mai strîns din Europa între pensionari și salariați. Ministrul Muncii i-a acuzat pe deputații care au susținut amendamentul votat în comisie (ca legea să se aplice tuturor persoanelor care vor intra în șomaj în următoarele 6 luni de la adoptarea proiectului) că nu percep realitățile economice și sociale și a susținut că fondul asigurărilor sociale nu suportă un efort financiar suplimentar. El a apreciat că prin adoptarea amendamentului înușit de comisie peste 200.000 de persoane ar putea beneficia de prevederile legii.

Propunerea d-lui Dan Mircea Popescu a căzut la vot, nefiind susținută nici de deputații PUNR. Neadoptarea acestei propuneri avea să ducă însă la respingerea întregului proiect, deputații PDSR votînd în bloc împotriva lui.

La numai cîteva zile după respingerea proiectului, PUNR, UDMR și PDSR au depus la Birourile permanente ale celor două Camere variante ușor modificate ale legii. În timp ce proiectul elaborat de partidul de guvernămînt prevede ca termenul de aplicare a legii să fie doar de o lună, proiectul UDMR propune un termen de aplicare de 6 luni. Acesta mai propune ca plata pensiilor anticipate să fie suportată atît din fondul pentru plata ajutorului de șomaj, cît și din bugetul pensiilor de asigurări sociale, în proporții egale. În proiectul PUNR se prevede ca, pînă la împlinirea vîrstei legale, pensia șomerului care beneficiază de vechimea prescrisă să reprezinte 70% din pensia cuvenită.

PD (FSN) și PAC și-au exprimat stupefacția față de votul negativ al PDSR, care se pretinde partid social-democrat și care a cîștigat alegerile promițînd crearea unui milion de locuri de muncă și realizarea unui amplu program de reconvertire profesională. Pentru că PDSR își încalcă promisiunile, PD (FSN) și PAC consideră că li revine Opoziției datorită să sprijine proiectele de protecție socială pe baza cărora PDSR a ajuns la guvernare.

RALUCA STROE-BRUMARIU

Opinia inițiatorului proiectului

ALEXANDRU ATHANASIE (PAC)

președintele Comisiei pentru muncă și protecție socială a Camerei Deputaților

În ce scop ați inițiat acest proiect de lege?

Primul scop a fost de a da curs unei nevoi sociale evidente referitoare la situația unui mare număr de persoane aflate în perioada de plată a ajutorului de șomaj sau după expirarea acestei perioade care, datorită vîrstei, aveau șanse extrem de reduse (practic nule) pentru a se putea reintegra în muncă. Al doilea scop era să arătăm alegătorilor că Parlamentul este totuși racordat la niște semnale sociale și că încercări să aducă pe cale legislativă remedii unor situații sociale explozive. Noi, parlamentarii Opoziției, am inițiat această propunere legislativă atunci cînd ne-am dat seama că Guvernul și partidul de guvernămînt (care făcuseră deja public această propunere în luna mai a anului trecut și au re-

petat-o în cîteva rînduri și în cursul verii trecute) duc în continuare o politică demagogică. În toamna anului trecut am constatat că acest proiect de lege promis, despre care s-a spus că a și fost elaborat și că va fi supus curînd dezbaterii parlamentare, nu există de fapt.

La cît estimați numărul celor ce ar beneficia de prevederile acestei legi?

Într-o informare pe care, la cererea noastră, ne-a dat-o Guvernul, numărul era ceva mai mic de 11.000 de persoane. Proiectul nostru prevedea toate persoanele care la data intrării în vigoare a legii erau șomeri. În Comisie, PUNR a propus un amendament prin care această propunere inițială a fost modificată, în sensul prelungirii perioadei de aplicare a legii. Dar vrem să se știe că în propunerea noastră, pe care eu, ca inițiator direct al ei, aș fi susținut-o și în plen, n-aș fi accep-

tat această modificare. Ceea ce am vrut noi era ca la data intrării în vigoare a legii cei care se află în șomaj și îndeplinesc celelalte condiții să beneficieze de pensie. Guvernul nu a făcut nici un efort să ne dea o statistică pe grupe de vîrstă a forței de muncă, a persoanelor care ar fi putut beneficia. Ei s-au rezumat să ne spună acea cifră, după aceea, în dezbateri, au ajuns și la 400.000 de oameni, fără însă să vină cu o fundamentare, luată fiind de valul negativist de a respinge cu orice preț această lege. Sau, eventual, pentru a-și promova un propriu proiect. Sau pentru a nu promova nimic.

Nu vi se pare că propunerea inițială a dvs. face o discriminare între cei aflați în șomaj la momentul intrării în vigoare a legii și cei care ar fi devenit șomeri după 6 luni, un an etc.?

Întotdeauna legile cu aplicație temporară nu pot să-i mulțumească pe toți. Noi i-am dat o aplicație temporară pentru că am considerat că acest sistem de prepensionare ar trebui să fie integrat în cadrul a ceea ce se numește reforma sistemului de asigurări sociale. În măsura în care se va reforma sistemul vechi și va fi reglementată ca modalitate de pensionare pensionarea cu reducere de vîrstă, sigur că atunci acest mecanism va funcționa permanent. Dar tocmai pentru că această reformă a asigurărilor sociale anunțată de multă vreme de către Guvern (care a dat o Carte albă și care ar fi trebuit ca pînă la sfîrșitul lunii martie să prezinte și proiectul de lege privind reformarea legii pensiilor) întîrzie, noi ne-am gîndit să nu distrugem edificul acestei reforme printr-o lege, ci să lășăm ca acest sistem de prepensionare să fie reglementat într-un anumit cadru.

În Cartea albă elaborată de Guvern se amintește experiența altor țări și se spune că prin anii 70-80 a fost un curent favorabil ideii de prepensionare a șomerilor, dar că s-a renunțat, tendința actuală fiind de creștere a vîrstei de pensionare. Cum vedeți la noi acest lucru în perspectivă?

N-aș fi atît de categoric. Întîmplător, preînd un curs de drept al securității sociale, am avut contact cu foarte multe legislații în materie. Este adevărat că există o tendință apronpe generală de ridicare a pragului minim de vîrstă pentru pensionare. Dar tot atît de adevărat este că, pe de o parte, în anii '70 foarte multe țări occidentale, Olanda, Italia, Franța, Danemarca, au inițiat astfel de legi de prepensionare în ideea de a mai stopa șomajul în rîndul tinerilor, care este cel mai grav. Succesul sau insuccesul unor asemenea măsuri este greu de stabilit. Dar pe de altă parte trebuie observat și un alt lucru: foarte multe legislații străine prevăd și astăzi prepensionarea ca o modalitate. Nu întîmplător în Cartea albă este prevăzută pensionarea anticipată, în condiții aproape identice cu cele din propunerea noastră legislativă. Atunci pentru mine a fost un motiv de surpriză suplimentar: adică în planul de reformă a asigurărilor sociale inițiată de Guvernul României se promovează ideea pensionării anticipate, în aceleași condiții cu cele pe care le-am prevăzut noi, de data asta cu aplicație permanentă, și același guvern respinge, prin partidul de guvernămînt, proiectul nostru de lege.

Ce țări occidentale au aplicat cu succes pensionarea înainte de termen?

Mai interesant decît experiența occidentală este un exemplu mai apropiat de noi, al țării care traversează și economic și social aceleași dificultăți și același cîmp problematic cu care se confruntă România astăzi: De pildă, în Slovenia, Estonia, Polonia se prevede prepensionarea în

PENSIONAR?

aceleși condiții ca în propunerea noastră. Iată deci niște legislații noi de asigurări sociale care se aplică unei populații aflate în același corset foarte strâns de dificultăți economice și sociale care dau curs unor asemenea propuneri legislative. Dintre țările occidentale, Danemarca, Italia, Olanda, Belgia, Franța, Germania au sisteme de pensionare.

Ținând cont de structura pe grupe de vârstă a șomajului, care arată cel mai mare număr de șomeri în rândul tinerilor, inițiativa dvs. nu rezolvă problema șomajului.

O rezolvă indirect, eliberând niște locuri de muncă și ușurând accesul tinerilor pe piața muncii. Sigur că problema șomajului nu se rezolvă numai pe această cale. Călea principală este cea economică. Noi nu am urmărit să rezolvăm problema tinerilor șomeri, ci a vârstnicilor care nu-și mai pot găsi loc de muncă și care, într-o politică nearticulată de ajutoare sociale, se găseseră în situația dramatică de a nu mai beneficia nici de ajutor de șomaj, nici de alocație de sprijin și rămân un an sau doi fără nici un venit.

Ministrul Muncii a folosit drept contraargument dezechilibrarea raportului între populația activă și cea inactivă.

E adevărat, dar tot atât de adevărate sînt și alte lucruri. Bugetul asigurărilor sociale înregistrează excedente foarte mari din care se subvenționează deficitele ale bugetului de stat. România are una dintre cele mai mari cote de contribuție la asigurări sociale din lume (impozit pe salariu). În trecut se plătea 14-15% și în prezent se ajunge pînă la 33%. Pe de altă parte, gama prestațiilor de asigurări sociale care se plătește din acest fond este din ce în ce mai redusă. Creșterea enormă a fiscalității în materie de asigurări sociale paralizază angajarea. Patronul, știind că trebuie să plătească o contribuție foarte mare pentru fiecare angajat, este tentat să folosească munca la negru, contracte civile ș.a., ca să nu plătească contribuția de asigurări sociale. Sînt foarte multe întreprinderi care lucrează pe bază de convenții civile (aceste convenții nu asigură drept la pensie, asigurări sociale și vechime, nota red.). Deci iată că locuri de muncă există. Nu sînt de fapt chiar atât de mulți șomeri cum arată datele statistice. Numai că în România lipsește o lege care să penalizeze munca la negru. Cine împiedică Ministerul Muncii să elaboreze un proiect de lege care să oblige patronii să încheie contracte de muncă și să plătească CAS? Deci pe de o parte ne facem că nu vedem acest fenomen, pentru că de multe ori ne convine, iar pe de altă parte ne plîngem că acest raport este într-o continuă scădere. Guvernul nu are nici măcar fermitatea de a încerca o politică globală. Încearcă soluția cea mai comodă și cea mai proastă, mărind cotele de asigurări sociale cît se poate de mult. Dacă se merge așa, o să crească fiscalitatea poate și la 50% din salariu. Am impresia că în acest scop se pregătește terenul. Atîta vreme cît Guvernul gestionează aceste fonduri, nu va exista niciodată nici transparență și nici certitudinea că banii aceștia, care sînt bani privați, adunați din contribuția cetățenilor, sînt bine gestionați. Guvernul trebuia pînă acum să organizeze un organism autonom care să-i administreze.

Oricum, fondul de șomaj este creșt pentru un număr mult mai mare de șomeri decît există în realitate. Excedentul de 179 de miliarde la fondul de șomaj se datorează faptului că Guvernul a planificat o rată de creștere a șomajului mult peste cea reală. O creștere a șomajului cu încă unul sau două procente nu ar pune în pericol securitatea fondului, care e planificat pentru 1,5 milioane persoane. În prezent sînt 1,1 milioane șomeri, dar în plata ajutorului de șomaj și a alocației de sprijin sînt doar 800.000.

Cît este contribuția pentru asigurări sociale (CAS) în alte țări?

În Franța este 18%, în Germania este 16%. În Polonia și Ungaria este sub 25%. Cînd apeși numai pe cotele fiscalității, înseamnă că nu știi gama completă. Și asta nu rezolvă problema, ci creează și mai mulți șomeri. Crescînd fiscalitatea, crește ilicitul pe piața muncii, deci piața la negru va fi din ce în ce mai puternică, iar pe de altă parte cei care au salarii vor prefera să-i folosească mai multe ore, peste program, decît să mai plătească CAS pentru angajarea unuia nou, chiar dacă au nevoie.

Aveți date care să arate cît din șomerii în vîrstă de peste 50 de ani reușesc să se reintegreze în muncă?

Dar cît din șomerii se reintegrează? 5%. Și eu cred că din cei 5% care reușesc, nu sînt angajați cei care mai au doi ani pînă la pensie. Nici un patron nu mai angajează un om la 58 sau 59 de ani, pentru că orice manager inteligent va dori să-și cîrască salariul în funcție de ceea ce el vrea să rezolve, și nu să lucreze cu oameni formați într-un alt sistem.

Opinia
Guvernului

DAN MIRCEA POPESCU
ministrul Muncii și Protecției Sociale

Această inițiativă legislativă a fost motivată, în parte, ea venind în sprijinul persoanelor care se confruntă cu un șomaj cronic și care, datorită și vîrstei, nu se mai pot reintegra în muncă. Limitarea acestei prepensionări numai la persoanele care sînt în prezent șomere ar fi cuprinsă între 20.000-30.000 de persoane, poate mai mult (dar nedeșăpășind probabil 40-45.000 de persoane). Aceste pensii puteau fi suportate în condițiile actuale ale greutăților cu care se confruntă bugetul de asigurări sociale de stat. Însă aplicarea acestei legi pe o perioadă de 6 luni de la intrarea ei în vigoare ar fi condus la un număr mult mai mare de beneficiari, după evaluările noastre undeva între 300.000 și 400.000 (cifra reprezintă, conform Ministerului Muncii, toți salariații în vîrstă de peste 50 ani femeile, respectiv 55 ani bărbații, nota red.), ceea ce ar fi pus serios în pericol nu numai soarta acestora, dar și soarta celorlalți 3,3 milioane de pensionari din cadrul asigurărilor sociale de stat. Guvernul și partidul de guvernămînt nu puteau lăsa să se producă un asemenea lucru, și atunci a intervenit votul negativ din Camera Deputaților. Dacă cei 400.000 de beneficiari ar fi ieșit la pensie, ar fi însemnat o cheltuială variind între 25 și 40 miliarde lei lunar, deci între 250-400 miliarde lei pe întregul an 1994. Acest efort suplimentar urma să intervină pe deficitul existent în acest moment al bugetului asigurărilor sociale de stat, de 116 miliarde lei pe primele 4 luni ale anului 1994. Adoptarea legii în condițiile respective ar fi dus și la micșorarea raportului dintre pensionari (populație inactivă) și salariați (populație activă). Acest raport a fost înainte de '89 de un pensionar susținut de 4 salariați, apoi el s-a micșorat, ajungînd în prezent ca un pensionar să fie susținut de 1,9 salariați. În condițiile în

care acest proiect de lege a prepensionării ar fi trecut, raportul s-ar fi micșorat și mai mult, un pensionar fiind susținut de 1,6 sau 1,7 salariați. Este unul din cele mai strînse raporturi din Europa și din lume, iar scăderea lui ar fi condus cu siguranță la un colaps al actualului sistem de asigurări sociale. Pe de altă parte, ar fi putut interveni o majorare a cotei de asigurări sociale plătită în prezent (impozitul pe salariu), în medie de 27,5%, care este, din păcate, una dintre cele mai ridicite din Europa. Cota de asigurări sociale ar fi trebuit să crească cu cel puțin 3 procente peste cota actuală, ceea ce cred că ar fi de nesuportat pentru agenții economici, datorită situației financiare extrem de precare în care se află o bună parte dintre ei.

DOREL MUSTĂȚEA

secretar de stat la Ministerul Muncii și Protecției Sociale

Punctul de vedere al Guvernului a constat în faptul că nu trebuie făcută o confuzie între instituția șomajului și instituția asigurărilor sociale, așa cum sînt ele legiferate în prezent în România. Dacă se pune problema prepensionării acelor persoane aflate în șomaj cronic și care îndeplinesc anumite condiții de vîrstă și de vechime, aceasta trebuie să se facă numai după parcurgerea măsurilor reglementate în societatea noastră cu privire la instituția șomajului, respectiv după ce a parcurs cele 9 luni în care are dreptul la ajutor de șomaj și cele 18 luni în care beneficiază de alocație de sprijin. Ceea ce înăsa s-a propus și s-a luat în discuție în Parlament este și această ipoteză a prepensionării, indiferent de statutul pe care îl are persoana. În aceste condiții, se puneau mai multe probleme. Pe de o parte, pericolul ca societățile comerciale care sînt nevoite să procedeze la disponibilizarea personalului să treacă în șomaj cu precădere acest personal. Este vorba în general de personal cu calificare superioară, cu experiența necesară, ceea ce ar fi generat și creat dificultăți economice. În al doilea rînd, vă rog să aveți în vedere și dificultățile care s-ar fi creat pentru unele sectoare, în mod deosebit cu pondere feminină - sectorul învățămîntului, al sănătății -, de unde bună parte din personal, pentru a-și asigura o situație mai stabilă, ar fi trecut în șomaj, cu posibilitatea de a realiza și alte activități ulterioare, pentru că avem și legea cumulului. În al treilea rînd, s-ar fi creat asupra bugetului asigurărilor sociale o presiune care nu este acceptabilă în momentul de față decît cu două condiții: fie de înghețare a actualilor drepturi de asigurări sociale sau de limitare serioasă a posibilității de punere a lor în concordanță cu evoluțiile economice și cu starea inflației, fie de majorare semnificativă a cotei de asigurări sociale. Noi am evaluat o posibilă majorare a cotei de asigurări sociale la 3%. Sigur că în condițiile în care bună parte din veniturile asigurărilor sociale nu se realizează la nivelul legiferat în prezent, probabil că ar fi trebuit să facem o propunere de majorare peste 3%.

În anii precedenți, bugetul asigurărilor sociale a înregistrat unele excedente, care reprezintă rezerve minime necesare pentru asigurarea plății cu continuitate a drepturilor care sînt reglementate. Pe de altă parte, prin măsurile legislative introduse în ultimii ani, s-a creat în sarcina Ministerului Muncii obligația luării unor măsuri de protecție a acestor fonduri. S-a acceptat principiul că ele trebuie să constituie fonduri de rezervă. Pentru asigurările sociale de stat, această rezervă se referă la plata drepturilor pe o perioadă de o lună, o lună și jumătate. În alte țări, aceste rezerve vizează 3-4-5 ani. Prin urmare, cred că sîntem la limita necesară. Sigur însă că au fost luate o serie de măsuri pentru plasarea acestor fonduri de așa manieră încît să se asigure o cît mai bună protecție a lor. Ministerul Muncii a plasat aceste fonduri printr-un împrumut de stat pe o perioadă de trei luni, cu o dobîndă corespunzătoare, este greu de spus dacă real pozitivă sau mai puțin real pozitivă, dar oricum cu o dobîndă pe care noi o considerăm real pozitivă.

În mod normal, bugetul de asigurări sociale pe anul în curs trebuie să se încheie cu un excedent, dacă și încasările se desfășoară în mod corespunzător. Întrucît însă există o serie de condiții în economie care pun probleme în legătură cu încasarea veniturilor, nu se realizează la termen toate veniturile. În schimb, cheltuielile se realizează și trebuie să se realizeze la termen. Noi nu putem spune că nu plătim pensile pentru că este blocat economic și financiar Combinatul siderurgic de la Galați care, de pildă, datorează asigurărilor sociale la această oră circa 20 miliarde lei. El va plăti pînă la urmă, dar una e să plătească în martie, și alta să plătească în octombrie. Județul Brașov, de pildă, datorează circa 20 de miliarde, principalii debitori fiind societățile comerciale de producție a tractoarelor și autocamionelor. SC "Aluminiu" Slatina datorează, de asemenea, foarte mulți bani, la fel SC "Strungul" Arad, SC "Electroputere" Craiova. Datoriile lor cumulate reprezintă 116 miliarde. Guvernul și Comisia de muncă și protecție socială sînt de acord că este necesară introducerea unor instrumente de întărire a disciplinei financiare în ce privește plata obligațiilor față de asigurările sociale.

Pagini realizate de OANA ARMEANU

ȘOMER sau PENSIONAR?

TIA ȘERBĂNESCU

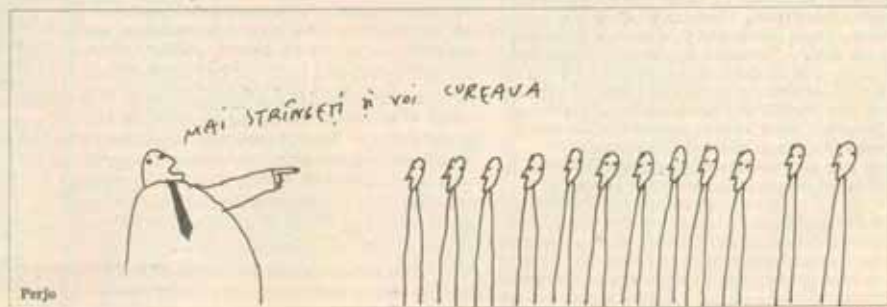
Sărăcirea anticipată

Respingerea de către PDSR a proiectului Legii privind pensionarea anticipată - dar cu vechimea în muncă integrală - a șomerilor pune sub semnul îndoielii caracterul social-democrat pe care și-l revendică acest partid. Nu e prima (și, desigur, nu va fi nici ultima) ocazie de a constata contradicția în care se plasează acest partid care nu s-a sfârșit în două campanii electorale să sperie alegătorii cu perspectiva venirii burghezilor și capitaliștilor care vor închide fabricile și îi vor lăsa pe drumuri și a moșierilor care soseau și ei în valuri, ca popoarele migratoare, și luau pământurile, punându-i pe țărani, eventual cu botnițe la gură, ca-n Zaharia Stancu, să le culegă strugurii fără să guste din ei. Realitatea celor patru ani de când guvernează trandafirii - în buchet sau la fir - a demonstrat că n-a fost nevoie de invazia "străină" a capitaliștilor sălbatici. Urmașii comuniștilor s-au descurcat mult mai bine. Ei n-au pus botniță la gura țăranilor și a muncitorilor pentru că nici n-a fost nevoie. Abia dacă mai au nevoie de gură la halul de sărăcie în care a fost adusă 10% din populația țării - procent recunoscut și de ministrul Muncii și Protecției Sociale, dl. Dan Mircea Popescu. Motivul invocat de dl. ministru - și în general de PDSR - este că "nu există bani" pentru a asigura pensie pentru cele 450.000 de persoane care ar fi beneficiar de pensionarea anticipată în decursul celor șase luni de funcționare a legii. Suma respectivă s-ar fi ridicat la 450 miliarde pe an, adică un milion pe an de persoană. Mai puțin de 100.000 de lei pe lună de șomer devenit pensionar. O sumă din care adesea se întreține o întreagă familie. Pentru că Guvernul nostru a avut grijă să se alinieze în pretențiile proprii (studio cinematografic personal pentru filme de propagandă stupidă, iar necumpărat de nimeni, croit după anii pe cartelă, automobile străine, turnee în țară și-n străinătate plus ploaia de recepții, simpozioane și festivități de prost gust) și în prețurile pe care le practică la standardele și prețurile internaționale, să transpunem și salariile, pensiile și "alocația de sprijin" (pe care o primește șomerul după expirarea termenului) la aceeași scară. Salariul mediu - 156.000 lei - înseamnă 100 de dolari pe lună. Pensia medie - 60.000 lei - înseamnă 50 dolari pe lună, ajutorul de șomaj - 55.000 lei - se ridică la fabuloasa sumă de 45 dolari, iar alocația de sprijin - 20.000 lei - se traduce în 15 dolari pe lună. Indiferent cîte motive ar invoca ministrul PDSR, aceste sume reprezintă culmea mizeriei. Ar fi interesant de știut dacă pe acolo pe unde-și plimbă "recunoașterea internațională" pe care o tot invocă în sprijinul justetei politicii economice pe care o duc, ei îndrăznesc să adauge în tabloul succeselor pe care-l zugrăvesc (altfel de prost, de altfel) aceste sume prin care cîteva milioane de oameni din populația României trebuie să se descurce într-o viață devenită coșmar. Nu există acești bani pentru șomeri? Dar cine-i de vină? Pentru un guvern care este proprietarul întregii economii naționale (cu nesemnificative excepții), recunoașterea acestei incapacități de plată echivalează cu recunoașterea falimentului său managerial. Există oare șansa recalificării și, mai ales, a absorbției - în viitorul apropiat - a acestor oameni în procesul de producție? Nici vorbă. Dimpotrivă, perspectiva previzibilă este în continuare a producției tot de șomeri. Pentru că nimeni n-a făcut niciodată inventarul economiei naționale, n-a stabilit direcțiile eficiente către care s-ar putea orienta prioritățile și în care ar fi urmat să se adapteze cei disponibilizați. Aproape toate întreprinderile și instituțiile au fost lăsate să se descurce singure. Și ele s-au descurcat cum a fost mai la îndemână: reducînd treptat și neîncetat producția, închizînd pe rînd secții și sectoare, micșorînd numărul muncitorilor pentru a asigura salarii bune celor rămași - mai ales celor din conducere, care și-au alcătuit, fiecare din ei, mafia proprie, selecționată nu pe criteriul competenței, ci al fidelității fa-

Perjo

ți de "patron" și partid. Au fost subcapitalizate astfel, sistematic, toate întreprinderile și au fost "capitalizate" nomenclaturiiștii administrației producției, care adesea s-au și improprietat cu unele unități. Unde să se ducă șomerii cronici? Întreprinderile particulare nu pot absorbi o asemenea cifră de șomeri. Cel mai adesea, acestea (e și normal) practică angajări în familie - de singe sau de interese. Neexistînd nici o perspectivă reală de a oferi o șansă acestor femei de 50 de ani sau bărbați de 55 de ani - care, oricum, nu pot concura cu tineretul care așteaptă la același rînd virtuale locuri de muncă -, ei sînt practic condamnați la paupertate fără ieșire. În replică la acuzațiile de indiferență socială care i s-au adus, PDSR (care promisese el însuși o asemenea lege de pensionare anticipată) a promis un proiect care să vizeze ameliorarea situației pentru cei 10% din populație aflați exclusiv în "alocația de sprijin". Nu e greu de presupus ce înseamnă "generalizată" PDSR în asemenea cazuri, judecînd după felul în care au acordat "ajutoarele pentru iarnă" - 5.000 lei și numai la oraș - sau după felul în care au "organizat" alocația pentru copii, transformînd-o într-o sumă cu sosire imprevizibilă. Probabil că vor mai adăuga 10.000-20.000 lei. Partea "vicioasă" a acestor statistici ale sărăciei - și care îngăduie "teoretizarea" nesfîrșită a problemei - este că, analizînd întruna procente și cifre, ele "uită" că în fiecare procent zace soarta unor oameni. Procentele n-au chip, dar acești oameni care scotocesc prin goale, care sînt în pericol de a-și pierde locuința neavînd cum să-și plătească întreținerea, care cerșesc sau care mor neștiuți, în stradă sau refugiați în subsoluri, au chip. Fiecare dintre cifre ascunde în desenul ei abstract o viață concretă. O viață a cărei soartă nu trebuie neglijată, pentru că ar putea fi a fiecăruia dintre noi. Cu un efort de identificare, ne-am putea regăsi cu toții în frustrările jenante, subumane ale acestor semeni ai noștri. Și ei au avut speranțe, și ei au dreptul la un acoperiș și la o farfurie cu mîncare. Dacă legea aceasta, și oricare lege de pe lume, ar fi putut salva fie și o singură viață - și tot ar fi trebuit votată. Pentru că, vorba lui Malraux, "o viață nu valorează nimic, dar nimic nu valorează cît o viață".

Perjo

MARIAN CHIRIAC

Perdanții tranziției

În anii '60, în România demara marea politică a industrializării și a transformării radicale a satului. Zeci de oameni își schimbau atunci rosturile tradiționale sub sloganul nașterii "omului nou". Elanurile prometiște ale începutului s-au transformat treptat și irevocabil în așteptarea doar a "epocii de aur". Nimic altceva decît pensia. Cîteva decenii mai tîrziu, cei mai mulți dintre ei deveneau perdanții tranziției.

"Nu mai știu ce nu le-am dat. La doamna asistentă am mers cu 10.000 de lei și un pachet de țigări bune, iar la domnul doctor a trebuit să duc mult mai mult. Și mă tot amină." La puțin peste vîrsta de 50 de ani, coana Adina Horodincă încearcă să iasă la pensie pe caz de boală. Se tot trîie dintr-un concediu medical în altul de aproape o jumătate de an. Formal, încă lucrează ca bucătăreasă la o creșă de copii, dar cum treburile merg pe acolo din greu în mai greu, o avantajează certitudinea banilor de pensie. "Am auzit de legea cea nouă ce-o vruă s-o dea în Parlament, da' eu știu ce să mai cred? Tot mai bine e dacă reușesc să ies înainte de vreme." E o femeie simplă, născută undeva la cîmpie, venită în București în tinerețe ca să-și facă un rost. A muncit o viață întreagă din greu, fel de fel de munci necalificate. Abia știe să scrie. Nu mai vrea decît să-și vadă propria fată - 27 de ani, profesoară de liceu - măritată și la casa ei.

Numerose studii efectuate de-a lungul a două decenii în mai multe țări puternic industrializate - Marea Britanie, Franța, Germania și Statele Unite ale Americii - demonstrează că proporția persoanelor care ies la pensie sau nu sînt angajate a crescut continuu în aceste țări. Statele Unite sînt supraclasa doar de Japonia în ceea ce privește rata persoanelor în vîrstă de cel puțin 65 de ani care continuă să muncească: 18% în cazul SUA față de 41% în cazul Japoniei.

În România, un număr mediu de 6,4 milioane salariați (cu salariul mediu lunar de 156.900 lei) contribuie la asigurarea pensiilor pentru 3,4 milioane pensionari de asigurări sociale de stat și 1,3 milioane șomeri.

Pe dl. Achim, Revoluția l-a prins într-un post cam de mijloc la Județana de Partid. N-a făcut vreodată nici un rău major cuiva, doar a profitat și el de funcție: mai ales inspecții pe teren, de unde se întorcea cu trufandale de sezon ori cu cite-un godac. Așa erau vremurile.

N-a avut propriu-zis o meserie. Întotdeauna povestea cu emoție cum a plecat al desculț din satul natal și cum și-a pus tenișii în picioare abia la intrarea în oraș. A început ca ucenic pe șantierul naval din Turnu-Severin, avansînd apoi treptat, treptat, trecînd și printr-o școală politică.

După Decembrie '89 a reușit să se "lipească" de un post de contabil la o întreprindere a statului, nemaîngîndu-se decît la siguranța zilei de mîine și la soarta celor doi copii. Pentru el pensionarea înainte de vreme ar reprezenta o adevărată binefacere, de aceea așteaptă cu emoție orice inițiativă legislativă în acest sens.

PETRU VAIDA

Individualism și liberalism la Tudor Vianu

IDEEA

Tudor Vianu nu s-a angajat în genere în publicistica politică proprie-zisă. Filosofa sa a culturii implică însă o orientare politică determinată, de nuanță liberală. Vianu a făcut parte dintre cugetătorii care au considerat, împotriva tradiționalismului ruralist, inevitabilă și de dorit evoluția României în direcția unei civilizații urbane de tip industrial, orientarea culturii românești spre Occident. Acestea sînt fapte, în general, cunoscute (de exemplu din lucrările lui Z. Ornea). Valorificarea unor texte vianuene care nu au fost scrise pînă acum din acest unghi, cit și a unor texte și documente puțin cunoscute sau necunoscute, poate completa însă imaginea noastră despre filosofia politică a lui Tudor Vianu.

Una dintre temele obsesive, constante ale gândirii lui Tudor Vianu a fost tema individualității ca valoare supremă, ireductibilitatea individualității, prioritatea ontologică și axiologică a acesteia față de societate. "Autonomia și valoarea intimă neprețuită a individualității" (Goethe și timpul nostru, 1932). "Ideea individualității ca bunul cel mai înalt al vieții", "valoarea esențială a individualității", "ireductibilitatea esențială a personalității noastre" (Vasile Părvan și concepția tragică a existenței, 1928) — iată cîteva din formulările prin care prinde glas tema menționată.

Tema personalității și a individualității constituie lantul studiilor atît de diverse de istoria filosofiei, literaturii și ideilor care alcătuiesc volumul *Ideala al omului* (1934). Așa găsim în Goethe și timpul nostru ideala realizării personalității prin disciplinare și specializare, prin închiderea într-o unitate limitată a plenitudinii omenești. Ideea fundamentală a dramaturgiei lui Ibsen este arătată a fi realizarea esenței ireductibile a individualității, integritatea morală interioară pe adevăr, pe cunoașterea de sine și pe acordul statornic cu sine. În acest sens, Vianu vorbește de "individualismul lui Ibsen", care are o culoare etică, scriitorul norvegian respingînd "reforme speciale" și cerînd "o revoluționare a spiritului omeneșc". La Valéry, Vianu reține nu numai programul estetic neoclasicist ce restituie forme artistice prestigiu ei, ci și construcția de sine a individualității după modelul artei. Studiul despre Vasile Părvan este centrat pe "individualismul spiritualist" al lui Părvan. În eseu consacrat lui Benedetto Croce problema individualității apare în proiecția ei ontologică, locul lui Croce în cugetarea contemporană fiind definit prin situarea lui alături de curentele "care și-au asumat sarcina de a arăta care este înțelesul și valoarea individualului în filosofie". Cel mai pătrunzător recenzent al *Idealei clasice*..., George Călinescu, semnala semnificația politică implicită a eseurilor din acest volum, arătînd că Vianu se desparte de "generația de azi (...) profund antiindividualistă și antiliberală (...)" (care cere intelectuanului supunerea la aspirațiunile totului) ("Adevărul literar și artistic" din 31 martie 1935) ¹⁾.

Filosofia lui Vianu apare astfel ca individualistă în sensul propriu, filosofic al termenului. Individualismul filosofic presupune o soluție determinată a raportului dintre individ și societate, pe care Vianu o formulează împede în *Cursul de sociologie* din 1933. Potrivit concepției individualiste, scrie el, "Elementul primar, originar, nederivat este individul, iar pe de altă parte scopul întregului proces social este tot individul, valorile cu alte cuvinte sînt legate de viața individuală".

Vianu formulează această definiție în cadrul prezentării paralele a "universalismului" lui Othmar Spann (1878-1950), un precursor nemijlocit al ideologiei naziste, și a individualismului lui Georg Simmel, cu implicații politice liberale. El se pronunță, frește, pentru individualismul lui Simmel, de individualism fiind legate, scrie el, "mai toate tendințele fundamentale ale societății moderne, cum sînt liberalismul economic și politic, dreptul natural, concepția liberală a statului".

În 1933, Vianu aderă — fapt rămas necunoscut pînă acum de exegeți — la *Grupul individualist*, un grup liberal independent de Partidul Național Liberal, al cărui organ era bimensualul *Libertatea*. El semnează *Manifestul grupului* ca unul dintre membrii fondatori, manifest în care citim: "Individualismul este înainte de toate doctrina în care individul este scopul, iar grupul, colectivitatea, statul nu este decît mijlocul de realizare a idealurilor și fericirii individului" (*Libertatea*, nr. 6 din 20 martie 1933). Autorii *Manifestului* asociază — în mod firesc — individualismul și liberalismul, declarîndu-se "adepti ai doctrinei individualist-liberale". El se pronunță împotriva statismului și intervenționismului, ca și împotriva tuturor doctrinei revoluționare "care anunță dispariția apropiată a regimului social și economic în care trăim". "Individualismul liberal — continuau autorii *Manifestului* Grupului individualist — e o doctrină de necesitate națională și de salubritate publică (...) lășind ca legea aspră și virilă a concurenței să stăpînească raporturile dintre oameni".

Individualismul filosofic al lui Vianu apare și în modul cum concepe el relația dintre cadrele sociale exterioare și interioritatea individului. Potrivit "idealului clasic", la care aderă, Vianu crede că perfecționarea interioară a individului este o condiție prealabilă a ameliorării rînduieilor sociale: "Pentru desăvîșirea vieții în cetate omul clasic nu socotește alt drum mai bun decît educarea individului solitar" (*Ideala clasic al omului*, 1933).

Vianu a opus ideala perfecționării lăuntrice și îndemnului "faustic" și "heraclitic" de a supune și transforma fără limită natura potrivit scopurilor omului. Criza ecologică la care a dus urmarea idealului faustic al înstăpînirii nelimitate asupra naturii, năzuința de a impune "o poezie omenească asupra întregii firii", nu a putut fi prevăzută de autorul *Idealei clasice*. El a opus însă faustismului autoperfecționarea personalității: "Aspirația de a cunoaște, de a stăpîni și de a prelucra natura, exercitată cu exces, îl abate pe om de la munca de înălțare și purificare a personalității sale" (*Goethe și timpul nostru*).

Filosofia individualistă a lui Vianu se opune prin esență colectivismului totalitar. Dar Vianu a atacat și deschis totalitarismul punînd pe același plan, ca și alți gânditori democrați din epocă (de exemplu, P.P. Negulescu), totalitarismul de dreapta și cel de "stînga", acesta din urmă intruchipat în acel moment de regimul bolșevic din Rusia. În vreme ce în secolul al XIX-lea, scria Vianu, ceea ce era prețuit mai mult printre valorile morale era individualitatea originală, creatoare și liberă, acum (1932) "Fascismul italian, despotivă cu sovietismul rusesc tind să reintroduce pe individ în forme colective și autoritative de viață" (*Goethe și timpul nostru*). Acest pasaj a fost suprimat în edițiile din timpul dictaturii. Vianu continuă: "În aceste greutăți ale momentului, acei care socotesc posibilă și utilă o întoarcere către un nou ev mediu al colectivismului, dogmei și autorității sacrifică pe individ cu o ușurință la care el însuși nu consimte la fel (...)" În Răsăritul devotat în afară de marile tradiții de cultură ale Europei — sau care a primit numai infiltrațiile superficiale ale acestora — va fi fiind cu puțință înălțarea omului într-un nou ev mediu, nu însă și în țările de cultură ale Europei".

Împotriva tendințelor dictatoriale de îngrădire sau desființare a libertății de gândire — un bun cucerit, spune Vianu, cu atîtea jertfe — și în același timp împotri-

va colectivismului, este îndreptat articolul *Libertatea cugetării* publicat în "Gîndul vremii" din 15 martie 1934. Articolul se distinge în primul rînd prin legătura, în aparență paradoxală, pe care autorul o stabilește între gîndirea individuală și universalitatea adevărului dobîndit de ea.

"Cugetarea liberă este cugetarea individuală" formulează aforistic cărturarul. "Gîndirea societăților a fost totdeauna mai particulară decît a indivizilor. Colectivitățile permanentizează totdeauna puncte de vedere mai particulare, rutine înrîdăcinate, reprezentări speciale, dar puternice prin trecutul lor. Cine dorește deci adevărul universal trebuie să lase un loc liberei cugetări individuale, care are mijloace de a-l găsi."

Citînd operele lui Vianu, putem avea surpriza ca într-un studiu cu o temă atît de abstractă ca *Metoda și obiect* (1937), conceput de autor ca o încercare de sociologia cunoașterii, să descoperim afirmarea neechivocă a concepțiilor liberale, antitotalitare ale autorului. Denumind regimurile dictatoriale "regimuri ale executivului", cărora le opune "liberalismul", regimurile în care "primează legislativul", respectarea legilor statute prin constituția statului respectiv, cărturarul român se întreba: "Cine nu știe că politica executivului afirmă în toate ocaziile concepția de spre om a filosofiei antiumaniste, unde omul este nu măsura lucrurilor, ci simplul slujitor al unor așezări obiective care îl întrec? (...) Din poziția pe care o ocupă, executivul antiumanistic aruncă liberalismului umanist acuzația de egoism. Liberalismul întreabă însă cui mai pot folosi perfecționarea acelor realități obiective, din care omul cu nevoile și aspirațiile lui este exclus ca un element cu importanță redusă".

După cum vedem, formula "individualism liberal", prin care membrii *Grupului individualist* din 1933 defineau propria lor orientare, se potrivește și pentru caracterizarea filosofiei politice din perioada interbelică a cărturarului democrat și umanist care a fost Tudor Vianu, chiar dacă ulterior, după 1946-1947, sub presiunea împrejurărilor, va afirma că socialismul este "adevărată civilizație a muncii".

¹⁾ *Primul care a atras atenția asupra importanței acestei cronici a lui Călinescu (republicată în *Notele la vol. 9 al Operei* lui Tudor Vianu, după care cităm) pentru definirea orientării politice a lui Vianu a fost Nicolae Manolescu, în recenzia la volumele 8 și 9 ale *Operei*, apărută în octombrie 1980 în "România literară".*

Soros Foundation
CP 22-196, Bucharest
Fax: 401-312-0284, 312-2745

Bucharest Social Science Center
International Foundation for Electoral Systems
Romanian Sociology Association
Institute for Southeast European Studies

CALL FOR PAPERS: NATIONAL RECONCILIATION IN COMPARATIVE PERSPECTIVE

Conference to be held at Facultatea de Drept

The Bucharest Social Science Center and other sponsoring organizations would like to invite you to a conference on June 3-4 in Bucharest on "National Reconciliation in Comparative Perspective". Transportation and hotel expenses will be reimbursed for original and unpublished papers. The paper will be due in Bucharest by June 1. Papers may be in English or French.

A tentative definition of national reconciliation is negotiating processes among estranged groups in the state or between state and society to promote cooperation and democratization and avoid gratuitous or avoidable confrontation. Relevant problems of reconciliation could encompass conflicts over economic or social classes, ethnic, religious, regional, political groups, as well as substantive matters of human rights and constitutional accountability. We are open to alternative definitions and concerns. We will be interested in paper topics concerning the experience in Romania and in comparable countries that include, but are not limited to the following subjects: 1) What national reconciliation strategies have been tried and which have not and why? 2) When does legislative representation suffice to resolve the concern of estranged groups and when not? 3) What are the differences between national reconciliation pacts and more routine negotiations between government, business, labor and agriculture? 4) Have some sequences of national reconciliation been more conducive to democratization than others? 5) How do agreements on accountability, restitution, amnesty with or without human rights accountability, constitutional or electoral system type affect the military, rural sector, organized workers, judiciary, or political party systems? 6) What processes of negotiation seem to be most effective, if any? 7) How does national reconciliation affect support for the regime or democratic political learning? 8) When and how does internationalization affect national reconciliation processes?

TENTATIVE AGENDA

- Friday, June 3, 9:30AM-12:30PM First Panel on Accountability; 12:30-2PM lunch; 2:30-5:30PM Second Panel on National Reconciliation.
- Saturday, June 4, 9:30AM-12:30PM Third Panel on Negotiations; 12:30-2PM lunch; 2:30-5:30PM Fourth Panel on Political Learning.

PAPERS ACCEPTED FOR PRESENTATION:

- Sorin Antohi, University of Michigan, Intellectuals and National Reconciliation
- Aurelian Crăițu, Princeton University, The Liberal Idea and Political Learning
- Mattei Dogan, Director French National Center for Research, What are the best forms of government for Eastern Europe: Majoritarian or Proportional Representation, Presidential or Parliamentary?
- Laszlo Kurti, Eötvös Loránd University, Hungarian-Romanian Misconceptions
- Stephen Fischer-Galati, Editor, *East European Quarterly*, National Reconciliation: Is it Politically Correct?
- Ana Olos, University of Baia Mare, The Frustrations of the Female Provincial Academic in Eastern Europe
- Dan Pavel, Deputy-Editor, *Sfera Politicii*, National or Civic Reconciliation?
- Andrea Peto, Central European University, Labor Negotiations and Archival Research
- Dumitru Sandu, Penn State University, Public Opinion Structures Regarding Democratic Political Learning
- William Crosthorn, University of North Carolina, Public Opinion and National Reconciliation
- John Mueller, Comenius University, Democracy and National Reconciliation.

Please address inquiries to Henry F. Carey at the above addresses.

Imagini din domiciliul obligatoriu în comuna Lătești, sat nou, construit de deportații bănățeni dizlocați în 1949-1950

Horia Florian Popescu în casa din satul nou Lătești, Bărăgan

Doamna și domnul Alexandru Bratu, Paul Goma și Radu Surdulescu

Paul Goma și Radu Surdulescu pe cîmpul din jurul satului

În fața casei lui Gicu Tudoroiu, la Lătești

Horia Florian Popescu în fața casei sale

În urma a peste cinci sute de memorii înaintate de foștii deținuți politici sau de urmașii acestora, Procuratura (care se numește astăzi Parchet) s-a hotărât să se apropie de uriașa "bibliotecă" a dosarelor politice (numai dosarul Maniu are peste 110 volume) și să decanșeze acțiunea recursului în anulare.

Trebuie reamintit că, după falsificarea alegerilor din '46, în urma unor procese grotestice, sub acuzarea de "uneltire contra ordinii socialiste", au fost azvîrliți în temnițe sute de mii de oameni, iar sentințele variind de la pedeapsa cu moartea pînă la un număr de ani de închisoare erau însoțite și de ordinul de confiscare a averii (casă, pămînt). Cum acele legi ale statului socialist au rămas în vigoare, foștii deținuți politici și urmașii acestora nu-și pot reintra în drepturi. Așa se face că mulți oameni sînt astăzi chiriși în propriile lor case. Sau cazul Elisabetei Rizea din Nucșoara și a întregului grup: ei nu-și pot primi pămîntul înapoi întrucît, conform Legii fondului funciar adoptată în 1991, se consideră proprietatea statului "toate terenurile intrate în patrimoniul său, în conformitate cu prevederile legale existente pînă la data de 1 ianuarie 1990". În sfîrșit, din surse ale Parchetului General, aflăm că dosarul țăranilor din Nucșoara se află într-o fază finală de soluționare. Numai că repunerea în drepturi a acestor oameni distruși cu metodă depinde de... "o hîrtie importantă care s-a pierdut". Se va găsi însă, ne asigură aceeași sursă din Parchet. Și pentru că, de nedumerire, rămîn cu gura căscată, sursa adaugă: "După Revoluție, dosarele, cu nenumăratele lor volume, au străbătut drumuri

Către Președintele Curții Supreme de Justiție

În baza art. 409 și art. 410 alin. 1 partea 1 pct. 2 din Codul de procedură penală, declar recurs în anulare împotriva sentinței nr. 487 din 3 mai 1957 a Tribunalului Militar București și deciziei nr. 1770 din 30 august 1957 a Tribunalului Militar al Regiunii a II-a Militare București - Colegiul de recurs.

Motivele sînt următoarele:

Prin sentința menționată, Tribunalul Militar București a condamnat pe inculpații:

- GOMA PAUL (fiul lui Eufimie și al Mariei, născut la 2 octombrie 1935 în comuna Vatici-Orhei, Republica Moldova, student anul III la Facultatea de Filologie București, fără antecedente penale, cu domiciliul în București, str. Matei Voevod nr. 77 - cămin) și

- POPESCU FLORIAN HORIA (fiul lui Ilie și al Mariei, născut la 28 februarie 1935 în București, student anul III la Facultatea de Filologie București, fără antecedente penale, cu domiciliul în București, str. Mitropolitul Dosoftei nr. 46) la cîte doi ani închisoare corecțională pentru delictul de agitație publică prevăzut de art. 327 alin. 3, cu aplicarea art. 157 din Codul penal anterior.

S-a reținut că inculpații, la sfîrșitul lunii octombrie 1956, au discutat despre arestarea unor studenți de la Facultatea de Filologie, au hotărît o grevă de protest, urmînd ca în cadrul unei adunări generale U.T.M. să depună carnetele de membri ai acestei organizații.

De asemenea, inculpatul Goma Paul, la 15 noiembrie 1956, în cadrul seminarului de "măiestrie literară" condus de profesorul universitar Gafița Mihai, a citit un fragment intitulat "Singur", considerat ca avînd conținut agitatoric, reacționar, întrucît eroul principal, student, își manifestase indignarea față de ajutorul dat de Uniunea Sovietică pentru înașubirea revoluției din Ungaria, cit și față de arestarea unor studenți.

Tribunalul Militar al Regiunii a II-a Militare București a respins recursurile declarate de inculpați.

Consider că ambele hotărîri sînt pronunțate cu încălcarea legii.

Potrivit art. 327 alin. 3 din Codul penal anterior, așa cum a fost modificat prin Decretul nr. 187 din 30 aprilie 1949, comite delictul de instigare publică oricine, prin ori-

VICTOR BABIUC

(fost ministru al Justiției în guvernul Roman):

"Sînt surprins de inițiativa Parchetului"

Ce părere aveți despre inițiativa Parchetului General privind recursurile în anulare pentru foștii deținuți politici?

Sînt surprins de inițiativa Parchetului General, mai ales că e o chesti-

une despre care eu am discutat cu fostul Procuror General încă din 1990, cu dl. Robu, și după aceea cu dl. Cherecheanu. Constat că după circa 4 ani nu s-a făcut în direcția aceasta practic nimic. Din această cauză, acum o lună și ceva, am depus în Parlament un proiect de lege pentru repunerea în drepturi a foștilor deținuți politici, pentru că mi se pare că nu trebuie lăsată chestiunea aceasta la discreția unui organ al statului, ci trebuie să se facă pe baza unei legi, pentru toți foștii deținuți politici și sub supravegherea instanței judecătorești. Cu această ocazie, evident, și Parchetul își va spune cuvîntul: este

lungi și complicate. Aflate la Tribunalele Militare, la SRI central și la filialele județene ale SRI (adică la Securitate), ele au ajuns, predate de SRI în 1991, la Direcția Instanțelor Militare din Ministerul de Justiție. Acum, Parchetul General aleargă după dosare".

Vreau să trec peste "greutățile" Procuraturii (care se numește astăzi Parchet). Oricum, ea a fost și încă este percepută ca una dintre cele mai tenebroase instituții. (În poveștile îngrozitoare ale bătrînilor bănățeni deportați în Bărăgan, în imediata apropiere a securistului apărea "porcororul").

Inițiativa de acum a Parchetului General privind recursurile în anulare este controversată. Cum vor fi revizuite dosarele și în cît timp? Cum se va demonstra că mărturiile au fost luate sub tortură? Cum se va vedea că ele erau consemnate prin "stilizare"?

Dar nu acestea sînt singurele argumente ale vocii care neagă inițiativa Parchetului. Se invocă necesitatea adoptării de către Parlament a unei legi care să permită ca toți acești oameni să fie repuși în drepturi și, pentru fiecare caz în parte, pe baza acestei legi, Justiția să se pronunțe asupra făcării situații.

În acest număr prezîntăm cazul recursului în anulare al lui Horia Florian Popescu din lotul Goma, condamnat în 1957. Horia Florian Popescu ne-a comunicat că, la rîndul său, Paul Goma împărtășește opinia fostului său coleg de facultate, de temniță și domiciliu obligatoriu.

ce mijloace, va întreprinde sau va încerca să întreprindă o acțiune împotriva formei de guvernămînt democratice, precum și oricine, prin orice mijloace, va agita sau va încerca să facă agitație din care ar putea rezulta un pericol pentru siguranța statului.

Din analiza textului menționat, rezultă că existența laturii obiective a acestui delict, în varianta reținută în cauză - a celui care agită sau încearcă să facă agitație din care ar putea rezulta un pericol pentru siguranța statului - era condiționată de realizarea urmării imediate, respectiv dovedirea unui pericol real pentru siguranța statului, ceea ce presupune desfășurarea unor activități de incitare, propagare a unor idei sau concepții, care să fie apte să provoace, prin conținutul și forma lor de exteriorizare, acea stare potențială de pericolitate.

Or, așa cum rezultă din probele administrate, activitatea inculpaților s-a limitat doar la purtarea unei discuții despre inițierea unor proteste (grovă sau depunerea carnetelor de membri U.T.M.) în legătură cu arestarea unor studenți, care nu au fost materializate prin nici o acțiune, în cele din urmă renunțînd la realizarea lor.

În ce privește caracterul conținutului fragmentului "Singur", care făcea parte din romanul "Durerea Facerii", în curs de realizare, în lipsa acestuia de la dosar și a declarației profesorului universitar Gafița Mihai, aprecierile studenților care au luat cunoștință de el au fost esențial contradictorii. Astfel, martorul Georgescu Aurel apreciază acest fragment ca "o lucrare valoroasă și progresistă, neavînd conținut dușmănos" (fila 164); martorul Bucăliu Ion precizează că "unii studenți au criticat lucrarea arătînd că era reacționară, iar alții au fost de acord cu ea apreciînd-o ca bună (...) reușind să-l ridiculizeze pe eroul principal și să-l izoleze" (filele 131-132), iar martorul Albu Vasile arată că "unii studenți, în discuțiile purtate au apreciat că lucrarea ar fi bună iar alții au criticat-o".

În concluzie, activitățile inculpaților, nici prin conținutul lor concret și nici prin modul și împrejurările în care au fost exteriorizate, nu erau apte să producă un pericol potențial real pentru siguranța statului.

Prin urmare, instanțele aveau suficiente temeiuri să dispună achitarea inculpaților, în cauză nefiind îndeplinite elementele constitutive ale delictului de instigare publică prevăzut de art. 327 alin. 3 din Codul penal anterior, ceea ce constituie motiv de recurs în anulare, conform art. 410 alin. 1 partea 1 pct. 2 din Codul de procedură penală.

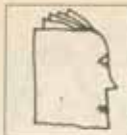
Pentru aceste motive, cer admiterea recursului în anulare și rejudecarea cauzei.

Procuror General,
VASILE MANEA-DRĂGULIN

sau nu cazul să fie admise solicitările de repunere în drepturi?

Și ce s-a întîmplat cu proiectul acesta de lege?

Proiectul este depus de circa o lună la Camera Deputaților și, după știrea mea, a fost trimis la Comisia juridică și la Comisia pentru drepturile omului. El încă nu a fost discutat în cadrul comisiilor și nu am nici un ecou în această direcție. Am însă ecouri favorabile din străinătate, am primit telefoane și scrisori, iar dl. Severin, care este un coautor, telefoane de amenințare. Proiectul are în vedere cazuri extreme de diferite pentru că represiunea dictaturii a fost și ea

Epilog la purificarea ideologică

Intr-o seară de la începutul lunii februarie am aflat de la emisiunea Actualități a TVR că Procurorul General Vasile Manea-Drăgulin înaintase la Curtea Supremă de Justiție cererea de recurs în anulare împotriva sentinței prin care Paul Goma și subsemnatul am fost condamnați în 1957 de Tribunalul Militar București la doi ani închisoare corecțională pentru comiterea delictului de instigare publică prevăzut de art. 327 alin. 3 Cod penal. A doua zi m-am dus la Parchetul General, unde am discutat cu procurorul de serviciu - la Procurorul General se ajunge mai greu. Potrivit explicațiilor primite de la magistratul amintit, instituția sa e pușă pe fapte mari și are intenția să "în în mină" dosarele politice din vechiul regim și să-i "reabiliteze complet" pe foștii deținuți politici. Procurorul nu mi-a putut preciza dacă vor fi revizuite toate dosarele și dacă "reabilitarea" se va produce în toate cazurile.

Nu îmi închipuisem că sub regimul postdecembrist era încă necesară reabilitarea juridică sau civică a foștilor deținuți politici. Reabilitarea și-ar fi avut rostul ei în situația când statul (de drept!) actual s-ar fi plasat în continuare în spectrul ideologiei comuniste. Altminteri e o aberație sau o manevră care urmărește anumite obiective politice. Care sînt așadar scopurile politice ale revizuirii dosarelor din vechiul regim? Domnul Manea-Drăgulin nu s-a ostenit să-și justifice public, așa cum s-ar fi convenit, mobilurile demersurilor sale. Este firesc atunci să ne punem o serie de întrebări: cite procese politice au fost orchestrate de vechiul regim și cit timp va lua rejudecarea lor? Cum se va putea stabili "adevărul juridic" în procese care s-au judecat cu două, trei sau patru decenii în urmă, cînd Justiția n-a izbutit să limpezască lucrurile în cauze mult mai recente și mai proaspete în memoria contemporanilor? Se va constata că anumite sentințe au fost justificate? Și care vor fi acelea? Se va încerca astfel să se demonstreze pe cale juridică legitimitatea, măcar parțială, a vechiului regim? Se va arăta populației, din nou, că nu tot ce s-a petrecut sub regimul totalitar a fost rău, rău intenționat sau nedrept? Că totalitarismul la noi n-a fost chiar totalitar, ba în anumite perioade a avut iz democratic? Cui servește demersul Parchetului General? Foștilor deținuți? Societății? Sau unui anumit grup politic?

Dar să revenim la "cazul" nostru. În motivația recursului, Procurorul General rezumă exact conținutul dosarului - alcătuit numai din declarațiile noastre și ale martorilor acuzării, fiindcă probe materiale n-au existat - și constată că nu sînt întrunite elementele constitutive ale delictului de instigare publică și că "instanțele (de fond și de recurs, n.m.) aveau suficiente temeiuri să dispună achitarea inculpaților". În consecință, domnul Manea-Drăgulin cere "admiterea recursului în anulare și rejudecarea cauzei". Studiarea atentă a motivației arată că domnul Manea-Drăgulin abordează dosarele politice pornind de la următoarele premise:

- Ancheta s-a desfășurat respectîndu-se prezumția de nevinovăție a inculpaților.
- Anchetatorul avea calificarea juridică necesară și, prin urmare, capacitatea de a conduce imparțial o investigație penală.
- Declarațiile rămîn valabile.
- Forma de guvernămînt comunistă a fost democratică - chiar dacă s-au produs abuzuri - și legitimă.

foarte diferită, trimițînd în judecată oameni care au făcut într-adevăr ceva și oameni care n-au făcut decît fețe să asculte un post de radio, fie să spună o glumă, să aibă o carte, să refuze să distrugă o carte. Și atunci noi am avut în vedere în acest proiect ca să fie repuși în drepturi toți cei care, indiferent sub ce formă, s-au manifestat împotriva dictaturii, împotriva comunismului, începînd din 6 martie 1946 pînă la 21 decembrie 1989. Cazurile sînt foarte variate și nu întotdeauna oamenii au fost trimiși pentru ceea ce au făcut în realitate. Am avut în vedere și ipoteza în care oamenii au fost trimiși în judecată pen-

Realitatea este însă alta:

- Ancheta - în toate cazurile - se desfășura pornindu-se de la prezumția de vinovăție a celor cercetați. Decizia de condamnare reiese limpede din modul în care anchetatorul - ofițer de Securitate - redacta "stilizînd" declarațiile inculpaților. Dar prezumția de vinovăție, precept formulat fără echivoc de Stalin și preluat cu fervoare de clasa politică din România comunistă, anulează din start valabilitatea declarațiilor. Chiar probele materiale au fost de cele mai multe ori confecționate pentru a se motiva hotărîrile de condamnare. Membrii grupului Pătrășcanu și alți comuniști care au fost reabilitați prin 1966-1967 fuseseră acuzați de înaltă trădare, spionaj, sabotaj, de organizarea unor acțiuni (evident fictive, dar "dovedite" cu probe materiale și "recunoscute" de inculpați) care au pus în primejdie siguranța statului.
- Anchetatorii penal, ofițeri de Securitate, urmaseră un curs special de pregătire în cadrul Ministerului Securității Statului sau al Ministerului de Interne și erau, firește, lipsiți de calificarea cerută de o corectare penală avizată și corectă. Redactarea agramată, penibilă a declarațiilor arată nivelul lor de competență profesională.
- Declarațiile au fost întotdeauna luate sub presiune fizică sau psihică și nu au valoare probatorie.
- Forma de guvernămînt a fost pur totalitară și, în consecință, chiar acele acțiuni care au pus în pericol siguranța statului au fost moralmente perfect întemeiate. Regimul comunist a fost instaurat printr-o lovitură de stat comandată și condusă de URSS și s-a menținut printr-o suită de campanii de represiune care au urmărit distrugerea clasei politice democratice, a intelectualității necomuniste și necolaboracioniste, a cadrelor superioare ale Armatei, a industriștilor mari și mijlocii, a tărînimii "individualiste", a studenților neconformisti etc. Regimul comunist a practicat o politică susținută și continuă de purificare ideologică și de clasă.

Regimul comunist a instituit teroarea de stat - mai precis teroarea de partid - pe care a exercitat-o cu ajutorul poliției politice, a Justiției militare și a sistemului concentrațional. Justiția militară a fost o "justiție" de partid, adică o monstruoasă. Dacă domnul Manea-Drăgulin s-ar fi gîndit să facă un autentic proces al comunismului ar fi trebuit să înceapă cu analiza activității Securității și a Justiției militare - patronată direct de Biroul Politic al CC al PCR - și să stabilească între altele inventarul dosarelor politice. Cercetarea arhivelor Ministerului de Interne i-ar fi permis să prezinte populației și Parlamentului lista deciziilor de internare în lagăr sau de impunere a domiciliului obligatoriu (care urma adesea după executarea pedepsei) și să se pronunțe public asupra legalității sau ilegalității "muncii" prestate de lucrătorii de Securitate. S-ar fi trasat o dată pentru totdeauna dimensiunile verificabile ale r - resuniilor.

În schimb, domnul Manea-Drăgulin a preferat să ia oarecum în întîmplare o serie de procese și să amestece borcanele în așa fel încît lumea să nu mai priceapă nimic. Verdictul de condamnare a totalitarismului comunist a fost dat de revoluționarii din Decembrie 1989. Ar fi de dorit o reconfirmare printr-un act legislativ. După aceea se va vedea dacă mai este sau nu necesară revizuirea proceselor politice.

HORIA FLORIAN POPESCU

tru fapte de drept comun, dar care acundeau în fond o manifestare ostilă vechiului regim, și în astfel de situații urma ca fiecare caz în parte să fie examinat de către instanță și, dacă e nevoie, chiar refacerea anchetei de către Parchet, ca să se stabilească ce a făcut acel om în realitate și în raport de asta să se decidă.

Dosarele conțin mărturii luate sub tortură și consemnări "stilizate". Dosarele au fost făcute în condiții groaznice, care au slăbit voința tuturor celor care au fost ascultați, fie ei faptuitori, fie ei martori, încît se poate pune foarte puțină bază pe ceea ce realmente conțin dosarele. Ceea ce este

cert însă este că aceste dosare conțin o opoziție la dictatură, o opoziție la comunism, o opoziție la lipsa de democrație. De aceea, în proiectul pe care l-am făcut noi avem în vedere atât o manifestare calmă de rezistență, dar și o manifestare violentă, cum au fost cele ale partizanilor din munt. Indiferent de forma de manifestare, dacă ea a fost cert împotriva dictaturii, împotriva comunismului, ea trebuie să fie avută în vedere, ca oamenii să fie repuși în drepturi. Pe de altă parte, noi am avut în vedere o situație obiectivă determinată de textele din Codul de procedură penală. Oamenii, astăzi, nu pot fi nici reabilitați,

Explicația Parchetului General

1. Care este obiectivul urmărit de Parchetul General prin declararea recursurilor în anulare împotriva unor sentințe pronunțate de Tribunalul Militar?

Potrivit art. 409 din Codul de procedură penală, Procurorul General, din oficiu sau la cererea ministrului Justiției, poate ataca cu recurs în anulare la Curtea Supremă de Justiție orice hotărîre definitivă care a fost pronunțată cu încălcarea legii.

Așadar, Procurorul General acționează cu recurs în anulare împotriva hotărîrilor judecătorești definitive nelegale.

Cum în perioada anilor 1945-1964 zeci de mii de persoane au fost arestate și condamnate în mod abuziv, este evident că Parchetul General de pe lângă Curtea Supremă de Justiție este abilitat legal și are obligația morală de a acționa pentru îndreptarea acestor hotărîri judecătorești.

2. Numiți, vă rugăm, dosarele revizuite.

În perioada 1993-1994 au fost declarate 178 recursuri în anulare vizînd situația juridică a 480 condamnați politici.

Dintre dosarele mai importante menționăm: dosarul privind pe eminentul jurist și profesor universitar Istrate Micescu și alți 18 inculpați, dosarul privind "Lotul ziaristilor" - Pamfil Seicaru, Stelian Popescu și alți 7 publiciști, dosarul privind pe domnul Corneliu Coposu, dosarul privind pe Dimitrie Nistor - secretarul general al Partidului Național Liberal, dosarul privind pe Constantin Tătăranu - secretar general adjunct al Partidului Național Liberal și guvernator al Băncii Naționale, dosarul privind "Lotul muncitorilor" de la Întreprinderea Republica (Slav Toader și alții), dosarul privind pe profesorul Vasile Nettes, dosarul privind pe Iosif Fermo și alți 2 ziaristi etc.

3. Ce criterii de selectare a cazurilor au existat?

Recursurile în anulare au fost declarate, în majoritatea cazurilor, ca urmare a celor peste 500 memorii depuse de deținuți politici ori moștenitorii acestora.

De altfel, vă putem pune la dispoziție toate aceste memorii.

Este adevărat că într-un număr restrîns de cauze (10-20), avînd în vedere împrejurarea că dosarele se refereau la personalități politice deosebite ori personalități marcante ale culturii române, Procurorul General a acționat cu recurs în anulare din oficiu (dosarul privind pe academicianul Alexandru Zub, dosarul privind pe domnul Corneliu Coposu, dosarul privind pe domnul Paul Goma etc.).

De asemenea, în peste 30 de cazuri, Procurorul General a fost sesizat de cele două Comisii pentru cercetarea abuzurilor și petiții de la Senat și Camera Deputaților.

4. Au fost anunțate public toate recursurile?

Toate recursurile în anulare au fost anunțate public prin Biroul de Presă al Parchetului General, în fiecare cauză întocmindu-se un comunicat de presă.

5. Cite dosare politice au existat și cite vor fi revizuite?

Nu cunoaștem numărul total al dosarelor politice. Aceste date, probabil, sînt cunoscute de către instituțiile abilitate, unde se păstrează aceste dosare, respectiv Serviciul Român de Informații, Direcția Instanțelor Militare din cadrul Ministerului Justiției și Tribunalele Militare.

Este evident că asemenea date nu sînt centralizate la Parchetul General.

6. Care vor fi consecințele în plan civic pentru foștii deținuți politici privind sentințele de achitare?

Așa cum rezultă din datele prezentate, recursul în anulare are un profund caracter reparatoriu, juridic, moral și patrimonial.

În aceste dosare, în majoritatea cazurilor, în perioada menționată, s-a dispus confiscarea averii.

În consecință, prin recursurile în anulare declarate, Procurorul General a solicitat achitarea și înlăturarea confiscării averii.

De altfel, în cele 500 memorii adresate Parchetului General se solicită, în mod special, retrocedarea averilor confiscate (terenuri și locuințe), ceea ce este normal, avînd în vedere că această măsură a fost aplicată în mod nelegal.

**Procuror General,
VASILE MANEA-DRAGULIN**

nici amnistiați, nici grațiați, pentru că, dacă l-am pune în una din situațiile acestea, ar însemna să considerăm că ei au fost bine condamnați, ceea ce nu este cazul. După cum, repet, a lăsa la latitudinea unui organ din afară, cum este Parchetul, ca să aprecieze el dacă este cazul sau nu, de asemenea nu mi se pare oportun, și cea mai bună formulă care se poate utiliza este aceea a unei legi care să permită ca toți acești oameni să fie repuși în drepturi și, pentru fiecare caz în parte, pe baza acestei legi, Justiția să se pronunțe asupra fiecărei situații.

Pagini realizate de RODICA PALADE

MIHAI SIN

Quod erat (IV) demonstrandum*

Am ajuns la capăt, dar încă nu pot să pun punctul final. Mărturisesc că aş fi putut să-i răspund lui Alex. Ştefănescu în câteva fraze, cu silă, atrăgându-i atenţia, de pildă, că ar trebui, la vârsta sa şi la profesia sa de critic, să privească mai nuanţat raportul dintre o ficţiune politică şi realitate. Înăsa lumea în care trăim e prea grăbită, oboseală, tracasitatea, n-are timp să verifice articole de gazetă. Se poate crede orice, fiindcă se poate afirma orice. O calomnie şi un "rechizitoriu" de proporţiile celor întreprinse de Alex. Ştefănescu necesitau un răspuns mai amplu, care să nu mai permită noi răstălmăciri. Deşi nu sînt deloc convins...

Îmi pun totuşi întrebarea: de ce această urită patimă demolatoare, de ce romanul meu, de ce eu, la urma urmei? Îmi rezerv dreptul de a răspunde mai amplu, într-un eseu, după ce va apărea şi volumul al II-lea (un volum pe care mulţi ar face orice, şi face deja, ca să nu mai apară; nu întimplător au fost voci care "ştiau", încă din ianuarie, că nu va mai fi nici un volum al II-lea). Decumdată, doar atât: în ce mă priveşte, scăpasesem pînă acum de procesul aproape general al terfelirii, ceea ce unora li s-a părut un lucru de neiertat. Cît priveşte romanul meu, în condiţiile zilelor noastre cu atîtea "ouri" supradimensionate, sînt pe deplin conştient că pe mulţi i-a iritat, i-a nemulţumit, i-a "indignat" sau poate chiar i-a umilit, reacţiile putînd să ajungă pînă la ură. Obstinaţa cu care se încearcă acreditarea ideii că e un roman doar despre Securitate şi nu despre societatea românească spune şi ea multe. Dar despre toate acestea, cum spuneam, după apariţia volumului al II-lea.

De ce totuşi Alex. Ştefănescu? Păreră mea sinceră e că acesta e mult prea laş (o dovedesc "compromisurile" lui, doar la cele literare şi publicistice

ma refer) pentru a fi ieşit doar din proprie iniţiativă la atac "la baionetă". Însă alegerea lui n-a fost prea inspirată: cantonat de mai multă vreme într-o critică minoră, scriind despre oricine şi orice, Alex. Ştefănescu s-a făcut cunoscut mai ales prin tot felul de giubuşlucuri gazetăreşti şi "critice" care, recunosc, uneori îi ies foarte bine, sînt amuzante, pot provoca, cum se spune, aplauzele galeriei. Dacă ţinem seama şi de producţia articlară super-industrială şi de un pitoresc al personajului, el şi-a cîştigat şi un anumit număr de "fani". Însă cînd e vorba de probleme mai grave, performanţele lui sînt penibile, aşă că nu e cu totul exclus ca, pe lângă reaua credinţă cu care şi-a scris articolul, să fi intervenit acum şi o doză de obtuzitate.

Senzaţia mea e că, dincolo de tonul agresiv şi "rechizitorial", Alex. Ştefănescu se teme de ceva, "curajul" lui fiind unul al fricii: Nenorocirea lui Alex. Ştefănescu, dar mai ales a noastră, vine şi dintr-acolo că şi-a dorit şi îşi doreşte să fie cu tot dinadinsul lider de opinie şi director de conştiinţă. Drept pentru care, după '89, s-a apucat să dea sfaturi, să mustră, să sancţioneze, să certe şi să admonesteze, cu o aroganţă şi "lipsă de complexe" pe care nici măcar cineva cu o "statură morală" de cu totul altă dimensiune nu şi le-ar fi permis, pentru simplul motiv că toate acestea ar fi violente un bun-simţ elementar. Dar "leţea de morală" de la Alex. Ştefănescu - iată ceva ce mi se pare oribil şi de netolerat chiar şi în cazul că sîntem atît de obosiţi, bîntuiţi de lehamite şi de "pasivitate".

"Directori de conştiinţă", dacă nu cumva chiar "dascăli ai naţiunii". E încă vremea mercenarilor, a "armatei ticăloşilor fără steag" (cum - anticîţez - spune un personaj în volumul al II-lea, înţelegînd prin aceasta, fireşte, pe cei ce pot activa şi "milita" sub orice steag, după împrejurări), se pare că toată lumea are nevoie de ei, şi Puterea şi Opoziţia şi poate că nu numai ele. Teoria "politicii în afara moralei" nu poate fi străină de activitatea lor. Zgomotul "surzitor" făcut de aceşti mercenari, dornici să recupereze (onoarea, conştiinţa, laşităţile) Dar nu astfel se recuperează acestea), dornici de a ieşi în

faţă, de a fi credibili în ochii vechilor sau noilor stăpîni, n-a făcut altceva decît să sporească haosul, deruta, suspiciunea şi lehamitea.

Uneori, în anumite momente ale vieţii, îmi vin în minte scene dintr-un film, "Un om pentru eternitate", despre umanistul englez din secolul al XVI-lea, Thomas Morus, cancelar al Angliei, care a murit decapitat. Rivalul său, adversarul declarat ce i-a succedat în postul de cancelar, a murit de asemenea decapitat. Dar există acolo un personaj (Richie, dacă îmi amintesc bine) - arivistul, intrigantul, sperjurul, prostituatul politic prin excelenţă, într-un cuvînt, ticălosul "perfect". Ei bine, acesta a murit de bătrîneţe, în patul său. Din nefericire, această categorie de indivizi a proliferat în România... Dar există un Dumnezeu în ceruri şi sînt lucruri pe care doar el le vede şi le judecă şi de care, n-am nici o îndoaială, trebuie să dea seamă chiar şi marii atei, cei "fără de Dumnezeu". Să sperăm că va veni o vreme cînd apele se vor mai limpezi şi mulţi intelectuali de foarte bună condiţie morală care au simţit din plin "teroarea" unor astfel de "directori de conştiinţă" se vor hotărî să vorbească. Şi atunci multe vor mai auzi urechile noastre şi multe vor mai vedea ochii noştri. (...)

Mă simt dator cu încă o precizare, deloc negliabilă: pentru mine, reacţiile faţă de "Quo vadis, Domine?" au început să se constituie în foarte interesante teste. Iar cele mai bune şi mai sincere vin dinspre cititori-intelectuali, pe care nu i-am simţit cîtuşi de puţin "ofensaţi". Eu nu mi-am propus să construiesc personaje recognoscibile, după cum nu mi-am propus să "judec" pe nimeni. Există o justiţie a oamenilor şi mai ales o justiţie a lui Dumnezeu. Dar dacă unii se simt "atingi" şi "ofensaţi" - unul dintre posibilele motive care au pus în mişcare "maşinăria" calomniei - şi îşi recunosc întreaga nimicimie în romanul meu, nu văd de ce ar fi o "vîna" a mea. În orice caz, pe aceştia îi asigur că în volumul al II-lea li aşteaptă nu puţine surprize. (...)

* Text refuzat de "România literară"

✓ AGENDĂ CULTURALĂ ✓ AGENDĂ CULTURALĂ ✓ AGENDĂ CULTURALĂ ✓

MIERCURI 18 MAI

- Institutul Francez, ora 16.30; 19.00: filmul "À nos amours" (1983) de Maurice Pialat, cu Sandrine Bonnaire, Dominique Besnehard (Premiul César)
- Muzeul Naţional de Artă, ora 18.00: concert în primă audiere "Carmina Valahă" de Robert Dumitrescu, în interpretarea Studioului de muzică veche, prezintă Petre Codreanu
- Sala Radio, ora 19.00: recital extraordinar Wolfgang Laufer - violoncel, Tatiana Moroşanu - pian (Beethoven, Mendelssohn-Bartholdy, Brahms)
- Muzeul Colecţiilor de Artă, ora 13: vernisajul expoziţiei "Contrapunct - Dialoguri în timp"

JOI 19 MAI

- Institutul Goethe, ora 18.00: filmul "În decursul timpului" (1976) de Wim Wenders
- Institutul Francez, ora 19.00: recital extraordinar de pian Sandu Sandrin (Debussy, Schumann, Liszt, Enescu, Chopin)
- Centrul Cultural Maghiar, ora 18.00: filmul "Se opreşte timpul" de Gothár Péter (trad. rom.)
- Teatrul Naţional, Sala Atelier, ora 19.00: spectacolul "Komatshi" (în tradiţia teatrului Nô), prezentat de Meta Theater din München

VINERI 20 MAI

- Teatrul Odeon, ora 19.00: spectacol coregrafic al trupei Orion Balet pe muzică din "Anotimpurile" de Vivaldi
- Institutul Francez, ora 16.30; 19.00: filmul "Police" (1985) de Maurice Pialat, cu Gérard Depardieu şi Sophie Marceau
- Sala Radio, ora 19.00: pianista Elisabeth Leonskaia şi Orchestra Radio dirijată de Horia Andreescu (Mozart, Beethoven)

SÎMBĂTĂ 21 MAI

- Muzeul Naţional de Artă, ora 11.00: videoteca de artă - "Ikebana, arta aranjării florilor"

DOMINICĂ 22 MAI

- Teatrul Odeon, ora 19.00: Orion Balet

LUNI 23 MAI

- Galeria Galla, ora 17.00: vernisajul expoziţiei de pictură Valentin Iulianu
- Centrul Cultural Maghiar, ora 18.00: recital de pian Nicole Păuşescu, elevă a Liceului "George Enescu"
- Studioul "Cassandra", ora 19.00: spectacolul "Părinţii teribili" de Jean Cocteau, prezentat de trupa New Bulgarian University

MARȚI 24 MAI

- Institutul Goethe, ora 18.00: filmul "Prietenul american" (1977) de Wim Wenders
- Institutul Francez, ora 16.00: simpozion franco-român de radioterapie, condus de prof David Khayat de la spitalul Pitié-Salpêtrière din Paris
- Muzeul Naţional de Artă, ora 18.00: recital de flaut Nicolae Maxim, Lorena Tecu, Ioan Maxim
- Clubul din Universitate, ora 17.00: cafeneaua critică patronată de Ion Bogdan Lefter
- Institutul Goethe, ora 17.00: vernisajul expoziţiei Casei de literatură Berlin, în prezenţa d-ilor Ernest Wichner şi Herbert Wiesner

Rubrică realizată de DOMNICA MACRI

Perju

Radio Delta - "Drumul cel mai scurt către informație"

- F** • emisiune pivot consacrată actualităţii
- O** • oferă mesaje clare şi inteligente create special pentru dvs.
- C**
- U** • vă îndeamnă la acţiune prin informaţie
- S** • de luni pînă vineri, între 7⁰⁰ şi 10⁰⁰

"Drumul cel mai scurt către informație"

Adevărul literar şi artistic, nr. 218

- Un extraordinar document uman şi artistic - CLODY BERTOLA, aproape oarbă, revede, cu ochii sufletului şi ai minţii unei mari artiste, drumul ei alături de LUCIAN PINTILIE
- "Delire à deux" - eseu de caligrafie sonoră de EUGEN IONESCU, după interpretarea lui Jean-Louis Barrault şi Tsilla Chelton, cu petele de cerneală ale autorului

Revista revistelor literare

• Lettre
Internationale
• ARC
• Secolul XX

Picasso, acum

• Un grupaj de cronici ale segregării deschide numărul de primăvară al revistei "Lettre Internationale" - reflecții intelectuale asupra lumii contemporane • Lume care în 1994 se afla "Sub vulcan" sau sub semnul așteptării nedefinite a unui Godot • Scriitoarea, scenarista și regizoarea americană Susan Sontag se întoarce la Sarajevo ca să monteze piesa lui Beckett, iar experiența ei se constituie într-o altă abordare a absurdului: "Principiul obstacol era, în afara lipsei de lumină, oboseala actorilor subnutriți, dintre care mulți, înainte de a sosi la repetiții la ora zece, făcuseră coadă vreme de câteva ceasuri la apă, după care căsăseră bidoanele grele sus pe scări...". spune Sontag în "Godot vine la Sarajevo" ("Godot nu va veni, pentru că el nu există", spunea cindva Václav Havel) • Tot la polul disperării, "apartheidul" sectar irlandez stârnete panica unui scriitor bur din Africa de Sud, insuficient imunizat la școala rasișmului • Ritm excelent însă, și dozaj bun al detaliului - istorie, statistici, peisaj, tehnică de luptă, portret psihosocial • În "Germania Mare" a anului 1993, anecdota lui Jens Reich atacă vițejele tema crizei generale • Scurte enunțuri teoretice ilustrate cu înspăimântătoare luciditate prin "Fragmente de întâmplări și gânduri" • Frapează familiaritatea scenelor, extrase pară dintr-un tablou al crizei paneuropene • Iar Europa persistă și în dialogul lui B. Elvin cu Andrei Pleșu, care abordează definiția spațiului continental: "această deschidere extraordinară care și manifestă identitatea absorbind (...), confirmând, digerând, sistematizând valori pe care le ia de unde le găsește" • După cum abordează și șansele culturii în Europa, relația (în ultima instanță simbiotică) cu modelul american, provincializarea culturilor naționale versus "schizofrenia" deținerii lor de reconaștere, continuitate culturilor și oportunitatea sentimentului autentic al popoarelor • Genericul "Scriitorul - viața și opera" omogenizează o secțiune masivă a revistei: Biblioteca • Numele cu rezonanță internațională sint prezente de data aceasta în perechi insolite: Brandys despre Wilde (o suprînătoare incursiune în istoria literară homosexuală), Kundera despre Hemingway (și prin el, caustic, despre "interpretarea kitschizantă"), Eugen Ionesco despre G. Bacovia, Nabokov despre Nabokov (avanpremierea volumului "Vorbește, memorie") • Despre tentația scriitorului de a îngira cuvinte pentru a însăila o carte vorbește Ernesto Sabato • Aflat în dialog cu exegetul său Carlos Catania pe tema unei soteriologii a scrisului și despre metafizica tanguului argentinian • Pornind de la reanimarea trecutului din Jurassic Park, Sergio Benvenuto stigmatizează mumificarea prezentului - fabrica de istorie a americanilor •

• Contind mai puțin pe nume cu "liberă trecere" internațională, revista "Arc" (4/1993) propune vizitarea neprotocolară a cititorului național • Inceputul se face acasă la Constantin Rădulescu-Motru (125 de ani de la naștere) • Portretul monolit se creionează din intimitatea amintirilor fiicei sale, iscodită cu îndemnare de C. Asian • Mircea Horia Simionescu mărturisește în jurnalul său de studenție (1949): "Mă țin prudent, urechile sînt multe, pe aproape" • Europa este omagiată ca structură politică unitară și punct de plecare al unui circuit geografic prin proză și poezie • Popasul danez descoperă un Kirkegaard extaziat în fața bogăției limbii materne, "voluptuos melodi-oasă la auz în dulceața ei" • Un filosof care descrie sfera lingvistică într-un registru poetic transportat • Gilles Henry descoperă interferențe ale realității cu ficțiunea și mici duioși autobiografice în romanele politice ale lui Georges Simenon • Reiese că Maigret a fost croit după modelul tatălui, dar ni se oferă și incursiuni din viața amoroasă a fiului ("Memorii intime") • Masivul dosar al lui Thomas Mann se completează cu semnarea unui zivor românesc al ultimului său roman: "Am început să scriu - Mărturisirea escrocului Felix Krull - un proiect curios către care, cu mulți ani în urmă, am fost imboldit de lectura memoriilor lui Manolescu" (alias printul Labovary), mărturisirea în 1930 marelui scriitor • Dragostea neîmpărțită a lui O. S. Crohmalnicanu pentru Franța e reclamată nostalgic în "Love Story", în cu totul alt registru decît ne-a obișnuit proza ocazională a criticului • Fără cuvinte - grafiua lui Devis Grebu, strecurată abil în potopul de imagini ale artei consacrate, punctează metaforic obsesiile contemporaneității •

• Revista-volum "Secolul 20" propune în ultima sa apariție (nr. 352-354) metorică o formulă masivă: monografia, avîndu-l ca obiect pe Lewis Carroll • Adevărat, interpretările și conexiunile de tot felul acoperă un mai vast teritoriu anglist, mergînd pînă la o comedie - unica semnată de Virginia Woolf • "Freshwater", cum se intitulează piesa, are totuși două puncte de legătură cu lumea lui Lewis Carroll: onorul și inteligența • "Aventurile cititorului în Wonderland-ul Lewis Carroll", un text despre conexiuni al lui I.B. Lefter, este un doar un tablou al referințelor (fără sfîrșit) generate de Tura minunilor, ci și un "model" al acestui număr • Monografie prin concluzii, "Secolul" oferă abordări din toate perspectivele • De la comentariul scurt dar edificator al regretatului Radu R. Serban, care ne introduce în plină teroare victoriană a bunelor maniere, pînă la biografia clasică a Anei Cartianu • Celibatar convins, matematician de vocație, profesor solitar și disciplinat, exemplu de politețe britanică, Charles Lutwidge Dodgson este "dublat" de Lewis Carroll, spirit nesățios și imposibil de circumscris • De la genul epistolar ca artă a "descoperirii", cum îl apare lui Grete Tardler, pînă la genul "absurd", ilustrat generos cu texte originale • "The Jabberwocky" stîrnete talmăcii, devenind "Bizdibocul" pe limba Ninei Cassian și "Trăncăniada" pe cea a Friedei Papadache • Niciodată simple decorații, desenele și fotografiile aprofundează și dau de gîndit, iar portretul Alicei - cea adevărată - rămîne în memorie ca o cale către Wonderland •

DOMNICA MACRI

Dar nu aici, în București, ci în Viena. Colecția particulară Ludwig deține 841 de lucrări de Picasso. Este, așa cum ține să amintească pliantul expoziției de la Muzeul Secolului XX (11.3-19.6.94), cea mai mare colecție Picasso din lume. Nu-i de mirare. Peter Ludwig nu este doar "regele ciocolatei", ci și doctor. Doctor în istoria artei. Lucru rar, dar care explică multe: teza de doctorat a actualului multimilionar a fost "Imaginea omului la Picasso". Expoziția de la Viena cuprinde o selecție din toate perioadele și din toate tehnicile utilizate de artist, incluzînd chiar plăcile de cupru, zinc, piatră, inoleum după care au fost trase unele dintre gravurile expuse. E desigur ceva neobișnuit. Chiar de prost gust, relevant un filistinism monopolist - acela al colecționarului care nu deține doar piesa, ci și "copyright"-ul. Expoziția riscă astfel să arunce o lumină crudă asupra "imaginii omului Picasso" ("producătorul"). Deși industriios, geniul său creator pare-se că a fost egalat de geniul schizitor al dr. Peter Ludwig. E ceva dubios, corporatist, în asemenea afaceri culturale.

Oarecum supărat, deci, Picasso nu este însă mai puțin surprinzător: colecția cuprinde, pe lângă rarități "monografice" ("Portretul tatălui", 1894), lucrări de o deconcertantă mobilitate vizuală (portretul lui Max Jacob - 1907, un studiu pentru "Domnișoarele din Avignon" - 1907, ori un colaj din 1913 - "Natură moartă cu reclame"), care trec dincolo de clasificările stilistice ori tehnice, de cubism ori de alte isme, atîngînd zona sigură, invariabil legată de puterea organizatoare a artei, ce egalează clasicismul cu modernismul, arhaismul și contemporaneitatea. Mai puțin importantă apare dimensiunea psihică a personalității Pablo Ruiz Picasso, pe care și această expoziție o arată drept monotonă, superficială chiar. Între Klimt și Picasso, prăpastia rezidă în extensia gamei invenției plastice, nu în limitatul număr de note ideatice sau sentimentale. La acestea Picasso este incapabil să renunțe (de la început pînă la sfîrșit), osîndu-se astfel dulcagărilor, platitudinilor, convențiilor. Cleonii și acrobații începuturilor transpiră un sentimentalism inhibat, facil travestit în roz și albastru. Simetric, grafiua pornografică a ultimilor ani rămîne în afara ludicului ori interogației. Nu e șocantă, ci siropoasă, proiectînd o lectură meschină a vitalității.

Dar acestea sînt extremele, între ele fiind cuprinsă o perspectivă aproape luci-

dă asupra unei opere a cărei singură constantă rămîne inconstanța. Dintr-un palid glosator pe motivele altora ("În cafenea" și "Femeie cu pălărie albastră" din 1901 fac piraterie pe seama lui Toulouse-Lautrec) se ivește un bun orchestrator al cameiurilor ("Perceha" și "Familie cu copil" din 1904), rapid convertit într-un analist al formei (cubismul tipic al "Femeie cu mandolină" din 1910).

Pentru unii, Picasso își încheie cariera în a treia decadă a secolului. E adevărat că începînd cu această perioadă cantitatea de lucrări semnate Picasso depășește cu mult cantitatea de opere de artă. Picasso rămîne însă inconstant și în sensul bun: din 1942 datează un laviu neverosimil de proaspăt și sigur totodată - "Femeie și bărbat dormind" (precedat și succedat de o întreagă serie de laviruri și gusea remarcabile) -, iar din 1962 o "Natură moartă cu pepene" (linogravură) care poate bulversa, ea singură (dar nu e singură) orice generalizare privind "perioadele" unui artist. Chiar printre uleriurile ultime perioade, considerate cele mai discutabile, se ivesc, dincolo de truculența imagistică și de arogația clovnească a penulației, indubitabile reușite, precum "Nud cu pasăre" (1968) sau ardonicul "Sărut" din 1969. La toate acestea se adaugă o adevărată industrie a ceramicii și bronzului, adesea de o calitate ce depășește orice așteptare, desăvirînd conturul unui artist care, trecînd de la postura de geniu incontestabil la aceea de fosilă vie, rămîne tocmai prin acești avatari cea mai pertinentă parabolă a modernității.

ERWIN KESSLER

GABRIEL ANDREESCU

"Patru ani de Revoluție" la Editura Litera

În acești patru ani, și mai ales în primele luni, personalitățile cărora semeni le oferim o patetică încredere, alți care ajunseseră în poziții de decizie, minuscule coaliții de persoane au schimbat sensul proceselor prin care trecem. Al celor pe care le pregăteam. Trăsături de caracter, mici nuanțe de informație și inteligență, incidente biografice și-au pus amprenta asupra destinului colectiv, au marcat evoluția instituțiilor naționale. Nu cred că greșesc afirmînd că oamenii nu au fost la înălțimea șanselor oferite de istorie. Cineva care privește astăzi, în cunoștință de cauză, înapoi, are de numărat mai ales oportunitățile pierdute. Dar nu este deloc clar dacă oportunitățile lor exprimate neștiința sau mai curînd lipsa curajului de a-și fi luat, atunci cînd puteau, destinul în mîni.

GABRIEL ANDREESCU

PREȚUL ABONAMENTELOR DEJA CONTRACTATE NU SE MODIFICĂ, ÎNDEPENDENT DE SCHIMBĂRILE ULTERIOARE ALE PREȚULUI REVISTELI.

LA SEDIUL REDACȚIEI PUTEȚI CUMPARĂ DIN STOC:		Abonamentele făcute la redacția "22" sînt mai ieftine decît cele prin RODIPET.	
Anul 1990, numerele 12, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 24, 25, 29, 32, 33, 38, 41, 44, Anii 1991, 1992, 1993. Exemplarele vechi sînt comercializate la prețul actual al revistei.	Costul abonamentelor trimestriale cu reducere este:	1.400 lei	Cel interesați sînt rugați să trimită adeverințe corespunzătoare (talon de pensie, adeverințe de la școală etc.) pe adresa: Revista "22", Calea Victoriei 120, sector 1, București, cu specificarea pentru Serviciul de Distribuție. Adeverințele sînt valabile un an de zile.
	Costul abonamentelor trimestriale integrale este:	1.800 lei	Sponsorizate de INSTITUTUL PENTRU DEMOCRATIE ÎN EUROPA DE EST și ASOCIAȚIA EST-LIBERTÉS.
	Costul abonamentelor trimestriale integrale este:	2.100 lei	Cel interesați sînt rugați să expedieze prin mandat postal suma corespunzătoare tipului de abonament dorit pe adresa: Revista "22", cont 45101532 BCR, Filiala sector 1, Str. Londra nr. 10, București.
	Costul abonamentelor trimestriale integrale este:	2.500 lei	Revista "22" oferă ABONAMENTE CU REDUCERE pentru PENSIONARI, CADRE DIDACTICE, ELEVI, STUDENȚI, FOȘTI DEȚINUȚI POLITICI, VETERANI DE RĂZBOI.

A renăscut o națiune

Pentru prima oară sud-africanii de toate rasele au fost cetățeni... Dar dacă miracolul înfăptuit de Nelson Mandela și F.W. de Klerk a fost foarte bine venit și așteptat de multă vreme, el a părut și un potențial pericol. Mii de posibilități stăteau în fața noii Africi de Sud. Bucuria și îngrijorarea străbăteau imaginația așa cum întreprinderile străbăteau piesele lui Shakespeare.

În varianta cea mai însoțită a destinului Africii de Sud, țara cea mai puternică din punct de vedere economic din Africa, va ajunge să conducă acest continent în secolul 21. Dar, concomitent, toată lumea păstrează în minte și o viziune întunecată, a dezintegrării: a dezastrului economic și a războaielor tribale. La urma urmei, Africa are o adevărată vocație pentru scenariile apocaliptice - secetă și foamete, boli nicioase și maeluri.

Nelson Mandela a spart piatră într-o carieră

În 1964, Mandela a fost acuzat de sabotaj și a fost condamnat la închisoare pe viață, plus cinci ani. Mulți ani a spart piatră într-o carieră de calcar. Soția sa, Winnie, avea dreptul la vizite scurte, în timpul cărora abia puteau schimba câteva cuvinte. Dar Nelson Mandela nu s-a dat bătut. Autodidact prin excelență, el a studiat dreptul, istoria, științele economice și "afrikaans", limba dușmanilor săi. I-a instruit și pe tinerii revoluționari, mulți dintre ei inspirați de marxism, care stăteau în închisoare cu el; închisoarea de pe insula Robben era cunoscută sub numele de "Universitatea Mandela". Prin scrieri și, mai târziu, în întruniri secrete, el a purtat un lung dialog cu persoane oficiale din guvernul albilor, încercând să afle dacă există o Africă de Sud pe care puteau s-o lăsucașă împreună. Și iată că a sosit și clipa cea mare când, pentru prima oară, sud-africanii au putut lua parte la alegerile naționale, trebind de la apartheid la regula majorității.

Discriminarea rasială este, probabil, veche de când lumea, dar sistemul apartheidului - care înseamnă "separatism" în limba afrikaans - a fost creat abia la sfârșitul anilor '40, după ce Partidul Național a ajuns la putere. Era apartheidul în început cu adoptarea, în 1949, a Legii interzicerii căsătoriilor mixte, care a stat la baza unui întreg sistem legislativ discriminatoriu. Astfel, în timp ce majoritatea țărilor condamnău colonialismul, albi din Africa de Sud au stabilit pe față un regim rasial.

Fredrik Willem de Klerk: era cîndva un susținător al apartheidului

Timp de mai mulți ani, F.W. de Klerk a fost un susținător convins al apartheidului. În calitate de ministru în cabinetul Partidului Național, în 1985, el s-a opus abolirii Legii imoralității, care interzicea relațiile sexuale între rase. "Este prea puternic convins că singurul adevăr constă în gruparea rasială", spunea fratele său mai mare. Cu toate acestea, pe la mijlocul anilor '80, chiar și cei mai fervenți apărători ai apartheidului începeau să-și dea seama că supremația albilor nu putea fi veșnică: Africa de Sud avea un statut de paria printre celelalte națiuni. După o serie de evenimente neplăcute, printre care masacrul de la Sharpeville, din 1960, în care 67 de negri au fost uciși de poliție, și arestarea lui Mandela din 1962, lumea întreagă s-a întors împotriva.

În 1968, echipa de sportivi sud-africanii care urma să participe la Jocurile Olimpice a fost scoasă de pe lista participanților. În 1977, după o singură revoltă începută în Soweto, orașul negrilor, Națiunile Unite au impus un embargo asupra armelor. În 1986, Congresul SUA a votat aplicarea sancțiunilor economice, neținând cont de veto-ul președintelui Reagan. În curând, societățile americane și alți investitori străini au părăsit Africa de Sud și economia a alunecat într-o lungă perioadă de recesiune.

Cam de atunci, oficialități ale albilor au început să poarte lungi convorbiri secrete cu cel mai celebru deținut politic al lor. În 1989, de Klerk a fost ales președinte. Într-un discurs istoric pe care l-a ținut în februarie 1990, de Klerk își anunța intenția de a legaliza Congresul Național African (CNA) și de a-i elibera pe Mandela. Și iată că, în ciuda tuturor disensiunilor, Mandela și de Klerk s-au unit, evitând astfel izbucnirea unui război civil în Africa

Nelson Mandela

de Sud; acest miracol le-a adus, la amândoi, Premiul Nobel pentru pace. Sancțiunile economice și dezaprobarea lumii întregi au dus la înăbușarea apartheidului. Sfârșitul războiului rece a însemnat că albi nu se mai puteau ascunde după fustele Vestului, dar nici Mandela după cele ale Estului.

Acord și cu Mangosuthu Buthelezi

Cu trei luni înainte de alegeri, liderul zulușilor Inkatha a început o dură și extrem de singeroasă campanie de boicotare a acestora. În martie și aprilie, în provincia lui Buthelezi, Natal, erau uciși zilnic mai mult de 10 persoane. La 28 martie, 53 de persoane au fost ucise în timpul unui conflict armat între membrii Inkatha și apărătorii ai CNA. Două zile mai târziu, de Klerk a declarat starea de urgență în Natal, dar cei 2.500 de soldați ai Forțelor de Apărare trimise acolo nu au putut împiedica măcelul.

În cele din urmă, între cei trei lideri - de Klerk, Mandela și Buthelezi - s-a încheiat un acord prin care se făceau câteva concesii în favoarea lui Buthelezi. O explicație plauzibilă pentru atitudinea lui Buthelezi ar fi aceea că a înțeles, în sfârșit, că putea pierde o mare parte din influența pe care Inkatha o avea în Africa de Sud și chiar guvernarea din KwaZulu, care constituia baza sprinului său. În ultimele săptămâni, el se confruntau și cu o revoltă internă a unor lideri Inkatha care doreau să pună capăt boicotului. După ce Buthelezi a anunțat semnarea acordului, incidentele din Natal au luat sfârșit. Buthelezi a dovedit că este un conducător puternic și mîndru, gata să destabilizeze țara pentru a-și consolida puterea. Lupta sa pasionată pentru suveranitatea națiunii zulușilor a întărit loialitatea milioane de membri ai triburilor sale. Poate că Buthelezi a cedat acum, dar nu este exclus ca leul zulus să atace din nou.

Eugene Terreblanche: Frontul refuzului

Eugene Terreblanche, liderul Mișcării de Rezistență a Albilor Africani (MRAA), mișcare extremistă a albilor care refuză să accepte schimbările din Africa de Sud, declară: "Cred că vor fi mai multe explozii și mai multe acțiuni dacă guvernul va ignora pretenția justă a oamenilor mei de a avea pămînt". Bombele lansate în dimineața zilei alegerilor sînt o ultimă zvircolire a unei minorități de albi rasiști care încă mai visează la o patrie doar pentru albi.

Mișcarea lui Terreblanche nu este singura de acest fel; mai există Frontul Popular al Albilor Africani (FPAA), condus de Ferdinand Hartzenberg, și Suporterii foștei Forțe de Apărare a Albilor Africani (FAAA), condusă de Constan Viljven. Toți cei trei lideri doresc supremația albilor. Dar Terreblanche și Hartzenberg cred că asta nu se poate realiza decît prin forța armelor. Suporterii lor aparțin albilor din clasa muncitoare sau albilor săraci care muncesc la ferme sau în fabrici pentru a se putea descurca de azi pe mâine. Ei sînt de fapt albi care se tem cel mai mult de această nouă egalitate cu negrii.

ZIUA CEA MARE: în cele nouă noi capitale districtuale, mulțimea în delir aclama coborîrea steagului albatru-alb-portocaliu al apartheidului și înălțarea unui drapel cu șase culori, care simbolizează poporul, singele său, pămîntul, aurul din adîncuri, cerul - și albi pentru pace.

Mandela: "Să nu credeți că începînd cu 28 aprilie veți putea avea fiecare cite un Mercedes-Benz"

Acestea au fost cuvintele unui lider perfect conștient de visele suporterilor săi, dar și de realitățile înconjurătoare. Se pare că Mandela preia cîrma țării într-un moment favorabil. După o recesiune lungă de 20 de ani, economia pare să dea semne de re venire; inflația a scăzut. În plan politico-economic, guvernul Mandela va atrage investitori străini ce vor forma corporații multinaționale. Dar, desigur, violențele politice vor adăuga o oarecare nesiguranță viitoarei politici economice.

CNA are deja un proiect economic, care se numește Programul de Dezvoltare și Reconstrucție (PDR), la care lucrează intens. Primele obiective ale noului conducător sînt: construirea a peste 1 milion de locuințe noi, electrificarea a peste 2,5 milioane de locuințe, învățămînt gratuit și obligatoriu pentru toți copiii, asigurarea a 2,5 milioane de locuri de muncă prin intermediul unui program de lucrări publice și redistribuirea a 30% din terenul arabil.

Mandela moștenește o adevărată comoară, care-i aduce, anual, un venit de 110 miliarde dolari, ca Produs Intern Brut. Africa de Sud este cel mai mare producător de aur din lume, are acces la surse hidroenergetice ieftine și dispune de o clasă de specialiști și profesioniști de primă mînă, beneficiind de o suprastructură sofisticată și de o excelentă rețea de telecomunicații. Dar îndelungata perioadă de recesiune și sancțiunile economice au influențat profund Africa de Sud. Productivitatea este scăzută, iar prapăstia care li desparte pe cei bogăți de săraci este din ce în ce mai mare. Avem de-a face cu o societate unde telefoanele celulare și enclavale de opulență gen Beverly Hills coexistă cu locuințele improvizate și insalubre din orașele negrilor.

Mulți se tem că noul Program va avea în vedere și naționalizarea. Ei își amintesc, probabil, de Mandela ca susținător, în anii '50 și '60, al ideilor socialiste. Dar, după 27 de ani, revenirea într-o lume postcomunistă l-a forțat să-și revizuiască multe păreri și să ajungă la concluzia că, pentru a revigora economia țării sale, nu naționalizarea este mișcarea-cheie.

Există toate șansele ca reconstrucția Africii de Sud, spre deosebire de alte țări africane, să se facă sub control: în primul rînd, pentru că va avea în spate experiența celor care au administrat-o. Funcționarii civili au discutat deja cu CNA care este cea mai bună cale de aplicare a noilor programe.

În Africa nu există o altă țară în care transferul de putere să se fi făcut atît de pașnic și unde să se păstreze priceperea în conducere a regimului minoritar cu sprijinul majorității. Cheia viitorului economic al Africii de Sud rămîne însă conducerea lui Mandela. Curajul și moderația de care noi șase lideri au dat dovadă sînt un exemplu pentru lumea întreagă. În fosta Iugoslavie, fiecare nouă atrocitate produce mai multe rapturi periculoase, dar în Africa de Sud orice conflict întărește alianța în profunzime. Și nici o țară africană nu a produs un lider cu o astfel de abilitate în conducerea poporului său de culoare, adoptînd simultan o atitudine conciliantă față de albi, pe care i-a iertat pentru cei 27 de ani de închisoare. "Cei care doresc pacea nu trebuie să se gîndească la acuzații și în răzbunare. Oamenii curajoși nu se tem să ierte."

Traducere și adaptare după "Time" și "Newsweek" de ADRIANA TUDOR

CITITORII DIN STRĂINĂTATE se pot abona la revista "22" depunînd costul abonamentului în conturile noastre deschise la Banca Comercială Ion Țiriac S.A. București, Str. Doamnei nr. 12: (pentru dolari) în contul 4120253230, pentru mărci în contul 4120253231, pentru franci francezi în contul 4120253235, pentru lire italiene în contul 4020253234) sau (pentru orice fel de valută) trimițînd un cec (money order) pe adresa: Revista "22", Calea Victoriei 120, cod 70179, sector 1, București, România.

Costul abonamentelor pentru cititori din străinătate:

	1 an*	6 luni	3 luni
- zona europeană:	80 \$	40 \$	20 \$
	140 DM	70 DM	35 DM
	500 FF	250 FF	125 FF
	140.000 LIT	70.000 LIT	35.000 LIT
- alte continente:	100 \$	50 \$	25 \$
sau echivalentul în orice monedă convertibilă.			

Revista "22" anunță exclusivitatea difuzării sale în străinătate. Difuzorii de presă neautorizați de redacție (inclusiv RODIPET) vor trebui să răspundă conform prevederilor legale.

Gabriela Adameșteanu (redactor-șef), Rodica Palade (redactor-șef adjunct), Andrei Cornea (redactor-șef adjunct), Ilie Șerbănescu (publicist comentator), Dan Perjovschi (director artistic), Oana Armeanu (actualitate socială), Horațiu Pepine, Marian Chiriac, Raluca Ștroș-Brumariu (actualitate politică), Florina Popa (șef departament economic), Cornelia Nicolae (contabil), Radu Dobânda (corectură), Gina Marin (fotoreporter, secretariat), Mircea Ionescu (șef serviciu difuzare), Mihnea Chiulia (difuzare), Flori Sava, Ioan Condor (publicitate).

Rubrici permanente: Tia Șerbănescu (comentariu politic), H.-R. Patapievici (eseu).

Correspondenți externi: Adrian Niculescu (Milano), William Totok (Berlin), Ion Miron Damian (Paris).

Responsabil de număr: Andrei Cornea

Redacția și administrația: București, Calea Victoriei 120, Tel 311.22.08, 614.17.76; Fax 311.22.08.

ISSN-1220-6761

Tipărit la
"TIPOREX" SA
Calea Flevinei 114
Tehnoredactare
computerizată
Adrian Baltag,
Alexandru Cișp
Revista "22"